

CENTRUM PRO LIDSKÁ PRÁVA A DEMOKRACII

Bulletin lidských práv

Vážené čtenářky, vážení čtenáři,

první článek ze sekce Mezinárodní trestní spravedlnost se věnuje Bělorusku a Mezinárodnímu trestnímu soudu, který rozhodne, zda dojde k zahájení plnohodnotného vyšetřování režimu Alexandra Lukašenka. Ten se měl údajně provinít z pronásledování a deportací politických odpůrců. Druhý článek z této sekce od Veroniky Kubáňové se věnuje africké Libérii a instituci soudu pro válečné a hospodářské zločiny, jehož vznik provází vleklé komplikace pramenící z konfliktu mezi národními zájmy a stranickou politikou.

Tomáš Opat z evropské sekce pro Vás připravil několik zajímavostí od přístupu policie k datům z mobilních telefonů, až přes závažné zásahy do svobody médií až po otázku, zda stát může odmítnout změnu jména a pohlaví.

V sekci Mezinárodní politika, byznys a lidská práva se Daniela Skácelíková věnuje konfliktu

v Súdánu, který aspiruje na jednu z nejnáléhavějších humanitárních krizí současnosti. Tato třetí největší africká země se již před začátkem aktuálního konfliktu potýkala s vážnými socioekonomickými problémy a v kombinaci s klimatickou změnou se tato krize ještě prohloubila – dle OSN se až 26 milionů obyvatel potýká s hladověním.

Denis Pauk ze sekce Česká republika a lidská práva se zabývá Senátem a senátními volbami. Upozorňuje na důležité funkce Senátu v našem politickém systému, ale zmiňuje i nízkou volební účast a šest volebních stížností. Jakub Dubják ve svém článku rozebírá povahu veřejného opatrovnictví, jeho kontrolní mechanismy a také nabízí vhled do argumentačního sporu mezi Nejvyšším správním soudem a Ústavním soudem.

Přeji příjemné čtení a hezký začátek roku!

Alžběta Dvořáková

Editorka Bulletinu lidských práv a vedoucí Centra

Obsah

1) Mezinárodní trestní spravedlnost		3
• Litva žádá Mezinárodní trestní soud o vyšetření Lukašenkova režimu		3
• Mezi politikou a spravedlností: Výzvy při zakládání soudu pro válečné zločiny v Libérii		5
• Aktuality sekce Mezinárodní trestní spravedlnost		8
2) Evropský systém ochrany lidských práv		11
• Aktuality evropské sekce		11
3) Mezinárodní politika, byznys a lidská práva		13
• Pokračující občanská válka a humanitární krize v Súdánu bez vyhlídek na zlepšení		13
• Aktuality sekce Mezinárodní politika, byznys a lidská práva		17
4) Česká republika a lidská práva		20
• O senátu a o volebních stížnostech		20
• Veřejné opatrovnictví coby závazek státu		23
• Aktuality české sekce		26
Monitoring lidskoprávních publikací		28
Redakce Bulletinu		29

The Flag of the United Nations (5013025102), autor: USAID U.S. Agency for International Development, 22. září 2010, zdroj: Wikimedia Commons, CC BY 2.0 DEED. Upraveno: oříznutí.

SERVIS PRO ZÁJEMCE O LIDSKÁ PRÁVA NA WEBU CENTRA

Pokud se zajímáte o lidská práva, na webu Centra najdete řadu zajímavých informací. V sekci Blog naleznete další zajímavé krátké články či rozhovory s významnými osobnostmi a v sekci Akce se dozvíte, jaké konference a odborné diskuze jsme uspořádali nebo právě chystáme.

Na webu máme rovněž například seznam letních škol, kterých se můžete zúčastnit, včetně potřebných termínů, dále manuál výzkumu lidských práv s řadou odkazů na užitečné zdroje a relevantní instituce, a další užitečné informace.

Více na www.centrumlidskaprava.cz

1) Mezinárodní trestní spravedlnost

Vedoucí sekce: Nikola Burdová

Litva žádá Mezinárodní trestní soud o vyšetření Lukašenkova režimu

Adéla Hrdá

Litva oficiálně požádala Mezinárodní trestní soud o vyšetření lidskoprávních zločinů v Bělorusku, kde má režim Alexandra Lukašenka údajně pronásledovat a deportovat politické odpůrce. Soud nyní rozhodne, zda zahájí plnohodnotné vyšetřování.

Dne 30. září podala Litva k Mezinárodnímu trestnímu soudu (MTS) oficiální oznámení týkající se lidskoprávní situace v Bělorusku. Smluvní strany Římského statutu mohou takovým oznámením požádat MTS o vyšetření situace a posouzení, zda existují důvody k obvinění podezřelých osob. Ve své žádosti Litva obviňuje režim Alexandra Lukašenka ze zločinů proti lidskosti, údajně páchaných na politických aktivistech a odpůrcích režimu.

Bělorusko není smluvní stranou Římského statutu a zločiny páchané na jeho území tak běžně nespádají do jurisdikce MTS. Litva však argumentuje, že MTS má právo tento případ řešit, jelikož část páchaných zločinů přesahuje běloruské hranice a probíhá na území smluvních států. Lukašenkův režim údajně deportuje politické odpůrce na území okolních států, čímž se zločiny dostávají do časové, územní i věcné jurisdikce soudu.

Litva se obrátila na MTS [1]

Žalobce Khan započal předběžné šetření [2]

Jedná se o první případ, kdy smluvní strana podává podnět proti nečlenskému státu. Litva svůj postoj opírá o precedens případu Myanmaru a Bangladéše, kdy soud přijal případ týkající se deportace tisíců Rohingů z Myanmaru, jenž není členem Statutu, na území Bangladéše, který smluvní stranou je.

Z čeho Litva Bělorusko viní?

Bělorusko se dle obvinění dopouští nezákonných deportací, perzekucí a dalších nelidských činů vůči svým občanům, přičemž tyto praktiky mají probíhat minimálně od 1. května 2020. Cílem těchto kroků je eliminace opozice v zemi, která je vystavena závažnému porušování základních lidských práv, svévolným zadržováním a nespravedlivým soudním procesům. Údajně dochází také k mučení, nedobrovolným mizením či nuceným pracím.

Perzekuce a útlak ovšem nekončí ani po překročení státních hranic – režim Lukašenka údajně stíhá odpůrce vlády i v exilu, ať už překročili hranice dobrovolně, nebo byli nezákonně deportováni. Běloruské úřady tak podle dostupných informací vypudily ze země přibližně 300 tisíc obyvatel, kteří se stali oběťmi tohoto systematického pronásledování.

Co bude dál?

Je třeba zdůraznit, že samotné oznámení Litvy automaticky nezaručuje zahájení vyšetřování. Kancelář

prokurátora MTS nyní provede předběžné šetření, jehož cílem je posoudit, zda existují dostatečné důvody k zahájení vyšetřování. Pokud se soud rozhodne přejít k oficiálnímu vyšetřování, může dojít až na vydání mezinárodních zatykačů a případné soudní řízení.

Další podezření: potlačování identity ukrajinských dětí

Perzekuce politických aktivistů není jediným zločinem spojovaným s běloruským režimem, na který se nyní soustředí pozornost. Ukrajinské a běloruské nevládní organizace začátkem října přinesly nové důkazy o možném porušování práv ukrajinských dětí na běloruském území, které by mohlo být dalším předmětem vyšetřování MTS. Práce těchto organizací úzce souvisí s loňským zatykačem na ruského prezidenta Vladimira Putina a prezidentskou komisařku pro práva dětí Mariju Lvovovou-Bělovovou, který na ně byl vydán právě kvůli údajným únosům ukrajinských dětí.

Výzkum nevládních organizací sahá až do roku 2021, kdy prezident Lukašenko vydal dekret, kterým povolil přesun dětí z okupovaných ukrajinských území do Běloruska. Děti jsou údajně během školního roku posílány do tzv. rekreačních táborů, kde čelí politické a náboženské indoktrinaci. Učebnice plné ruské propagandy, absence ukrajinštiny a cílené přepisování historie vedou k potlačování jejich ukrajinské identity.

V rámci této situace se také zkoumá otázka, zda by jednání ruských a běloruských agentů mohlo být kvalifikováno jako zločin genocidy. Přestože zatím neexistují silné důkazy, které by prokázaly, že k tomuto zločinu skutečně dochází, organizace

Odhadem bylo ze země vyhnáno 300 tisíc občanů [3]

zdůrazňují, že existuje záměr ničit, alespoň kulturně, část ukrajinské národní skupiny. Tento záměr by mohl pod definici genocidního úmyslu spadat.

Celkově tedy Bělorusko v současnosti čelí obviněním z různých zločinů proti lidskosti, které zahrnují nejen deportaci, ale také cílené útoky na národní identitu ukrajinských dětí. Tato situace vyžaduje další pozornost a důkladné vyšetřování ze strany mezinárodních orgánů, aby bylo možné zajistit spravedlnost pro oběti a postavit pachatele před soud.

Zdroje

- Anderson, J. H. (2024, říjen). Suddenly, Belarus wakes up with two complaints before the ICC. *Justifeinfo*. Získáno z <https://www.justiceinfo.net/en/136628-suddenly-belarus-wakes-up-with-two-complaints-before-the-icc.html>.
- Assymetrical Haircuts (2024, říjen). Lithuania, Belarus and the ICC. *Justifeinfo*. Získáno z <https://www.justiceinfo.net/en/137009-lithuania-belarus-and-the-icc.html>.
- Mezinárodní trestní soud (2024). *Preliminary examination: Republic of Lithuania/Republic of Belarus*. Získáno z <https://www.icc-cpi.int/lithuania-belarus>.
- Mezinárodní trestní soud (2024, září). *Statement of ICC Prosecutor Karim A.A. Khan KC on receipt of a referral by the Republic of Lithuania*. Získáno z <https://www.icc-cpi.int/news/statement-icc-prosecutor-karim-aa-khan-kc-receipt-referral-republic-lithuania>.
- Ministerstvo spravedlnosti Litevské republiky (2024, září). *Lithuania refers the Situation in Belarus to the Prosecutor of the International Criminal Court to investigate the crimes against humanity committed by the authoritarian regime of Lukashenko*. Získáno z <https://tm.lrv.lt/en/news/lithuania-refers-the-situation-in-belarus-to-the-prosecutor-of-the-international-criminal-court-to-investigate-the-crimes-against-humanity-committed-by-the-authoritarian-regime-of-lukashenko/>.
- Sytas, A. & Trevelyan, M. (září 2024). ICC to open Belarus crimes against humanity inquiry at Lithuanian request. *Reuters*. Získáno z <https://www.reuters.com/world/europe/lithuania-says-it-will-ask-icc-investigate-belarus-deportations-2024-09-30/>.

Fotografie

- [1] Litva se obrátila na MTS. International Criminal Court building (2016) in The Hague, autor: OSeveno, 27. srpen 2016, zdroj: Wikimedia Commons, CC BY-SA 4.0 DEED.
- [2] Žalobce Khan započal předběžné šetření. ICC Prosecutor Karim Asad Ahmad Khan QC sworn in today at the seat of the International Criminal Court, autor: ICC-CPI, 16. červen 2021, ICC-CPI.
- [3] Odhadem bylo ze země vyhnáno 300 tisíc občanů. Migration is Natural, Deportation is Not, autor: Joe Brusky, 29. květen 2014, Flickr, CC BY-NC 2.0 DEED.

Mezi politikou a spravedlností: Výzvy při zakládání soudu pro válečné zločiny v Libérii

Veronika Kubáňová

Tento článek má za cíl poukázat na složitá politická a etická dilemata, která provází zakládání liberijského soudu pro válečné a hospodářské zločiny. Jsou to právě společenské zájmy, které brání dosažení konsensu o tom, jak správně naložit s dědictvím občanské války?

Libérii zmítaly válečné konflikty po několik let. Dvě občanské války mezi lety 1989 a 2003 nepřežilo zřejmě čtvrt milionu lidí. Většina obyvatel opustila své domovy, a kromě liberijských občanů trpěla také ekonomika země. Přesto to ale byla právě Libérie, které se skrze občanské války podařilo svrhnout diktátora Charlese Taylora, který byl odsouzen k 50 letům vězení za válečné zločiny a zločiny proti lidskosti.

Země samotná se poté dočkala demokratických voleb a došlo k rozvoji země, jehož vrcholem bylo zvolení Ellen Johnson-Sirleafové do prezidentského úřadu. Libérie se tak stala první africkou zemí, která si do nejvyšší funkce zvolila ženu. Momentálně se na pozici hlavy státu nachází již třetí prezident, a to Joseph Boakai.

Úřad pro zřízení soudu pro válečné a hospodářské zločiny

Prezident Boakai v květnu tohoto roku podepsal vládní nařízení, kterým zřídil Úřad pro zřízení soudu pro válečné a hospodářské zločiny (Úřad). Ředitelem Úřadu Boakai jmenoval Jonathana Massaquoie. Nicméně, v srpnu tohoto roku prezident své rozhodnutí zvrátil, Massaquoie odvolal a vyzval k rekonstrukci úřadu.

Rozhodnutí o jmenování Massaquoie přitom bylo velmi kontroverzní. Občanská společnost totiž poukazovala na to, že Massaquoie zastupoval manželu odsouzeného bývalého liberijského prezidenta Charlese Taylora, což podle nich představuje střet zájmů, který Massaquoimu brání v etickém výkonu funkce.

Joseph Nyumah Boakai, prezident Libérie [1]

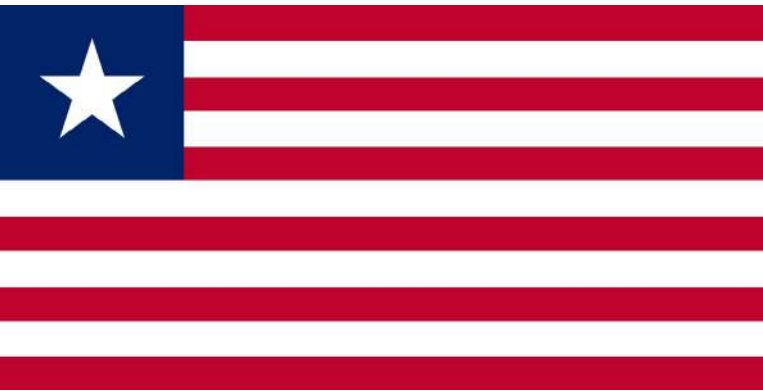
Kontroverze kolem spravedlnosti po válce

Libérii zmítá konflikt mezi národními zájmy a stranickou politikou. Na jedné straně národní zájmy směřují k potrestání zločinců odpovědných za válečné zločiny a zločiny proti lidskosti. Na straně druhé však ve společnosti zaznívají obavy, aby se tato situace nevymkla kontrole a nenarušila dosažení míru. Někteří občané se totiž obávají, aby stíhání válečných zločinů pouze neobnovilo staré rány.

Boakai ovšem nemá snadnou pozici. Vytvořil širokou vládu, která spojuje různé politické síly, přičemž každá z těchto sil má jiný přístup k tranzitivní spravedlnosti, o níž článek pojednává níže. Boakaiova strategie začlenění politických oponentů do rozhodování zřejmě mohla ovlivnit i rozhodnutí prezidenta týkající se Massaquoie.

Tranzitivní spravedlnost jako klíč k pořádku?

Tranzitivní spravedlnost pokrývá celou škálu procesů a mechanismů spojených se snahou společnosti vyrovnat se s dědictvím minulých konfliktů, represí nebo porušování lidských práv, a to tak, aby byla zajištěna odpovědnost, spravedlnost a dosáhlo se usmíření. Tranzitivní spravedlnost je proces, který vznikl jako soubor myšlenek v regionu Latinské Ameriky v období, kdy byla svržena řada vojenských junt a obnovována demokracie.

Vlajka Libérie [2]

V Libérii lze však sledovat neočekávaný vývoj reagující na globální trend oslabování států a růstu moci nestátních aktérů včetně zločineckých skupin. Boj o moc mezi liberijskými politickými bloky, které se snaží zajistit svou vlastní agendu, vede ke stále většímu chaosu. Prezident Boakai ale nepochybně učinil krok k tomu, aby se právní proces v Libérii posunul směrem k zajištění spravedlnosti, kterou dosavadní právní systém nebyl schopen poskytnout.

Rekonstrukce Úřadu jako řešení?

Vhodný kandidát podle Organizace zastupující oběti občanských válek musí být vynikajícím právníkem s neporušenou morálkou a dobře se vyznat v libérijské ústavě a trestním právu. Na výběru ředitele se měli rovněž podílet zástupci OSN a ECO-WAS (Ekonomické společenství západoafrických států). Obě organizace se však rozhodly z výběrového řízení stáhnout a ponechat odpovědnost za výběr čistě na Libérii.

V následujících týdnech se očekává, že ministr spravedlnosti předloží prezidentovi seznam tří kandidátů, z nichž bude vybrán nový ředitel. Do jaké míry bude proces vnímán jako transparentní, závisí na tom, jak se prezident vyhne střetům zájmů a jak se vyrovná s politickými tlaky. V Libérii jsou politické strany často silně provázány s osobními a profesionálními zájmy, což může ovlivnit výběr vhodného kandidáta. Některé strany například mohou mít zájem na tom, aby se novým ředitelem stal někdo, kdo je politicky blízký jejich ideologiím, což by mohlo vyvolat obavy z politizace tohoto citlivého procesu.

Prezident Boakai tak bude čelit výzvě, aby zajistil, že výběr ředitele Úřadu bude objektivní a zaměře-

ný na kvalifikaci, nikoli na politickou příslušnost kandidátů. Je nutné se vyhnout situaci, kdy by byl nový ředitel vnímán jako nástroj určité politické strany nebo jako zástupce konkrétních zájmů, což by mohlo podkopat důvěru veřejnosti ve spravedlnost a nezávislost celého procesu.

Důkazní nouze?

Pokud se toto prezidentovi podaří, bude se Libérie potýkat s další výzvou, a to shromážděním důkazů. Vzhledem k době, která uplynula od občanských válek, a to zejména od té první, totiž nebude vůbec snadné jednotlivé trestné činy prokázat. Tato důkazní nouze se plně projevila při vyšetřování válečných zločinů v případě Geroge Boleyo Massaquoia. Svědci totiž často poskytovali protichůdné nebo nejasné výpovědi. To vedlo k otázkám o jejich přesnosti a spolehlivosti. Výzvou pro soudní systém je tedy nalezení způsobu jak zajistit, aby důkazy tohoto typu byly co nejpřesnější.

Jedním z klíčových zdrojů by mohl být archiv materiálů uložený v Georgia Tech Institutu v USA. Tento archiv obsahuje důkazy a dokumenty, které byly shromážděny během války a po ní a které by mohly být zásadní pro prokázání válečných zločinů, ať už jde o přímé důkazy nebo svědectví. I když podle současných právních předpisů tyto materiály nemohou být použity před uplynutím 20 let od jejich shromáždění, aktuální diskuze naznačují, že toto pravidlo nemusí být tak úplně neměnné.

Cesta k spravedlnosti: Výzvy a naděje v Libérii

Je zřejmé, že celý proces vyrovnání se s minulostí Libérie bude nesmírně složitý a plný výzev. Jedním z největších problémů je nalezení konsensu ohledně toho, jakým způsobem by měla Libérie přistupovat k otázce spravedlnosti a smíření, zejména potýká-li se stále s následky dvou občanských válek. Doufejme však, že se obětem válečných zločinů a zločinů proti lidskosti konečně dostane po tolika letech zasloužené spravedlnosti.

Zdroje

OHCHR: Transitional justice and human rights. United Nations Human Rights Office of the High Commissioner. Dostupné z: <https://www.ohchr.org/en/transitional-justice>.

Weah, A. (2024, květen). The evidence battleground for Liberia's war crimes court. Justiceinfo.net. Dostupné z: <https://www.justiceinfo.net/en/132466-evidence-battleground-liberia-war-crimes-court.html>.

Jaheim, T. (2024, září). Liberia: President Boakai's Office Refutes Claims of War Crimes Executive Director Withdrawal. Front Page Africa. Dostupné z: <https://frontpageafricaonline.com/news/liberia-president-boakais-office-refutes-claims-of-war-crimes-court-executive-director-withdrawal/>.

Cruvellier, T. (2024, únor). Massaquoi Affair: Epilogue to a fiasco. Justiceinfo.net. Dostupné z: <https://www.justiceinfo.net/en/128015-massaquoi-affair-epilogue-fiasco.html>.

Davis, A. (2024, říjen). Deadline for Vetting WECC Office Boss Elapses with No Progress. Daily Observer. Dostupné z: https://www.liberianobserver.com/news/deadline-for-vetting-wecc-office-boss-elapses-with-no-progress/article_dofeced6-7fab-11ef-8205-1bcb73boof32.html.

Piah, M. J. (2024, září). President Boakai Sets Up Committee to Reconstitute the Leadership of the Office of War and Economic Crimes Court. The Ministry of Information, Cultural Affairs and Tourism, Government of the Republic of Liberia. Dostup-

né z: <https://www.micat.gov.lr/index.php/media/press-releases/president-boakai-sets-committee-reconstitute-leadership-office-war-and>.

Weah, H. (2024, květen). The evidence battleground for Liberia's war crimes court. Justiceinfo.net. Dostupné z: <https://www.justiceinfo.net/en/132466-evidence-battleground-liberia-war-crimes-court.html>.

Fotografie

- [1] Joseph Nyumah Boakai, prezident Libérie. Vice-President of Liberia Addresses General Assembly, autor: Marco Castro, 25. září 2009, zdroj: Flickr, CC BY-NC-ND 2.0 DEED.
- [2] Vlajka Libérie. Flag of Liberia (1-2 ratio), autor: LMgamer36, 11. prosinec 2020, zdroj: Wikimedia Commons, CC BY-SA 4.0 DEED.
- [3] Georgijský technologický institut. Georgia Tech CRC Front, autor: Disavian, 13. srpen 2007, zdroj: Wikimedia Commons, CC BY 2.5 DEED. Upraveno: ořiznutí.

Georgijský technologický institut [3]

Aktuality sekce Mezinárodní trestní spravedlnost

Klára Popelková

Obnovení vyšetřování v Konžské demokratické republice

Prokurátor Mezinárodního trestního soudu (MTS) Karim Khan oznámil obnovení vyšetřování v Konžské demokratické republice (Kongo), které se primárně zaměří na údajné zločiny spáchané od ledna 2022 v provincii Severní Kivu. K tomuto kroku došlo na žádost konžských úřadů, které na základě článku 14 Římského statutu požádaly MTS o vyšetřování již podruhé. Kongo se potýká s dlouhodobými nepokoji, které oblast sužují od roku 2002. První formální vyšetřování bylo zahájeno v červnu 2004 a o jeho průběhu a výsledcích jsme rovněž informovali v Bulletinu (viz Bulletin květen 2020, s. 11 a Bulletin prosinec 2022, s. 18).

V Severním Kivu v současnosti eskaluje konflikt mezi ozbrojenou skupinou M23 a konžskou armádou, přičemž některé útoky jsou mířeny také na civilisty. Organizace Human Rights Watch dokumentuje případy vražd, sexuálního násilí, svévolného zadržování a násilného verbování, které mohou být považovány za válečné zločiny. Boje rovněž vedly k vysídlení téměř třech milionů lidí, kteří nyní čelí kritickému nedostatku základních potřeb. Celkový počet vnitřně vysídlených osob v Kongu přesahuje sedm milionů, což představuje jedno z největších masových vysídlení na světě.

V roce 2023 uzavřel MTS s konžskou vládou memorandum o porozumění, zaměřené na propojení vyšetřování a posílení vnitrostátní odpovědnosti. Obnovené vyšetřování v Kongu zdůrazňuje potřebu dlouhodobé spolupráce mezi mezinárodními a vnitrostátními institucemi v boji proti beztrestnosti. Společné úsilí mezi MTS, konžskou vládou a mezinárodním společenstvím může významně přispět ke spravedlivému postihu závažných zločinů a přinést trvalé řešení pro postižené oblasti.

Konžská provincie Severní Kivu je sužovaná ozbrojeným konfliktem [1]

Mezinárodní trestní soud odpečetil zatykače za válečné zločiny v Libyi

Přípravný senát MTS 4. října 2024 odpečetil zatykače na šest členů a osob napojených na milici Al Kaniyat, která pomáhala Libyjské národní armádě při neúspěšném útoku na západní hlavní město Tripolis. O humanitární situaci a podmínkách, které v těchto bojích panovaly, jsme informovali v článku na blogu Centra z března 2020. Zatykače byly vydány již v roce 2023, zůstaly však utajeny, aby se zvýšily šance na zatčení podezřelých a snížila rizika pro probíhající vyšetřování.

Podezřelí čelí obviněním z válečných zločinů spáchaných zejména ve městě Tarhúna, které bylo milicí pět let ovládáno. Mezi těmito zločiny jsou údajné vraždy, mučení, kruté zacházení a sexuální násilí, některým obviněným je kladeno za vinu také znásilnění. Členové milice byli zapojeni rovněž do masakrů civilistů, což dokládají stovky těl objevené v masových hrobech po jejich stažení z města v roce 2020.

Vyšetřování MTS v Libyi probíhá od roku 2011 na základě rezoluce Rady bezpečnosti OSN. Libye

Před ozbrojenými skupinami chránily oblast tanzánské bezpečnostní hlídky [2]

zůstává v chaosu od svržení Muammara Kaddáfího a dvě občanské války během jednoho desetiletí zemi navíc rozdělily na východ a západ, podporované milicemi a zahraničními vládami (viz článek na blogu Centra z května 2022). MTS, který nemá vlastní policejní složky, spoléhá při vynucování zatykačů na spolupráci s ostatními smluvními státy. Prokurátor Karim Khan vyjádřil ochotu úzce spolupracovat s libyjskými úřady, aby obvinění mohli stanout před soudem.

Mongolsko čelí kritice za nespolečnost při zatčení a vydání Vladimira Putina

Mezinárodní trestní soud rozhodl, že Mongolsko porušilo Římský statut, když nezatklo ruského prezidenta Vladimira Putina během jeho zářijové návštěvy země. MTS se odvolal na své dřívější rozhodnutí o povinnosti smluvních stran Římského statutu spolupracovat s MTS, která zahrnuje rovněž poskytnutí součinnosti při vykonání zatykače,

v případě Putina vydaného již v březnu 2023 (viz článek na blogu Centra z května 2023). Případ byl nyní předán Shromáždění smluvních stran (ASP), které může přijmout další kroky.

Přípravný senát MTS odmítl argument Mongolska, že konzultace podle článku 97 Římského statutu, která byla podána pouhé tři dny před Putinovou návštěvou, splnila požadavek dostatečné spolupráce.[1] Přípravný senát zdůraznil, že takto opožděná konzultace neposkytla MTS dostatek času k reakci. Mongolsko také tvrdilo, že Putin má jako hlava státu imunitu, tento argument byl však ze strany MTS rovněž zamítnut s odkazem na článek 27 Římského statutu, který takovou imunitu vylučuje.

Není to poprvé, co MTS napomenul smluvní stát za neprovedení zatykače. Jihoafrická republika a Jordánsko byly již dříve kritizovány za to, že nezatkly soudánskému prezidentovi Omara Al-Bašíra během jeho návštěv, přestože na něj byl vydán zatykač MTS a oba státy měly povinnost jej jako osobu obviněnou ze závažných mezinárodních zločinů zatknout.

ASP může nyní zvážit další postup proti Mongolsku a zajistit tak, aby plnilo své závazky vůči MTS bez ohledu na diplomatické vztahy nebo osobní imunity hlav států. Tato rozhodnutí MTS potvrzují, že smluvní státy nesou odpovědnost za prosazování mezinárodního práva a spravedlnosti, a podtrhují význam spolupráce všech stran při stíhání vážných mezinárodních zločinů.

Poznámka

[1] Pokud smluvní strana obdrží žádost MTS o spolupráci nebo zatčení a narazí na problémy, které by mohly vyřízení žádosti zdržet nebo znemožnit, musí s MTS konzultovat řešení. Problémy může představovat například nedostatek informací, nemožnost najít požadovanou osobu nebo konflikt s jinými závazky státu vůči třetí straně.

Zdroje

DRC: millions flee violence in North Kivu. *INTEROSOS*. Získáno z: <https://www.intersos.org/en/drc-millions-flee-violence-in-north-kivu/>.

ICC rules against South Africa on shameful failure to arrest President Al-Bashir (červenec 2017). *Amnesty International*. Získáno z: <https://www.amnesty.org/en/latest/news/2017/07/icc-rules-against-south-africa-on-shameful-failure-to-arrest-president-al-bashir/>.

ICC unseals six arrest warrants for alleged war crimes in Libya (říjen 2024). *Reuters*. Získáno z: <https://www.reuters.com/world/africa/icc-unseals-six-arrest-warrants-alleged-war-crimes-libya-2024-10-04/>.

International Criminal Court (říjen 2024). *Libya situation: ICC Pre-Trial Chamber I unseals six arrest warrants* [tisková zpráva]. Získáno z: <https://www.icc-cpi.int/news/libya-situation-icc-pre-trial-chamber-i-unseals-six-arrest-warrants>.

International Criminal Court (říjen 2024). *Ukraine situation: ICC Pre-Trial Chamber II finds that Mongolia failed to cooperate in the arrest and surrender of Vladimir Vladimirovich Putin and refers the matter to the Assembly of States Parties* [tisková zpráva]. Získáno z: <https://www.icc-cpi.int/news/ukraine-situation-icc-pre-trial-chamber-ii-finds-mongolia-failed-cooperate-arrest-and>

Office of the Prosecutor (říjen 2024). *Statement of ICC Prosecutor Karim A.A. Khan KC on the Situation in the Democratic Republic of the Congo and renewed investigations* [tisková zpráva]. Získáno z: <https://www.icc-cpi.int/news/statement-icc-prosecutor-karim-aa-khan-kc-situation-democratic-republic-congo-and-renewed>.

Office of the Prosecutor (říjen 2024). *Statement of ICC Prosecutor Karim A.A. Khan KC on the unsealing of six arrest warrants in the situation in Libya* [tisková zpráva]. Získáno z: <https://www.icc-cpi.int/news/statement-icc-prosecutor-karim-aa-khan-kc-unsealing-six-arrest-warrants-situation-libya>.

Stefanelli, J. N. (říjen 2024). *ICC Finds Mongolia Violated Rome Statute by Failing to Arrest Putin. American Society of International Law*. Získáno z: <https://www.asil.org/ILIB/icc-finds-mongolia-violated-rome-statute-failing-arrest-putin>.

The International Criminal Court unsealed war crimes arrest warrants for 6 Libyan suspects (říjen 2024). *AP News*. Získáno z: <https://apnews.com/article/libya-icc-mass-grave-tarhunah-warrants-fbea7b19cdod5cfd5f44b35be2dc88cf>.

Q&A: Democratic Republic of Congo Conflict in North Kivu Province (září 2024). *Human Rights Watch*. Získáno z: <https://www.hrw.org/news/2024/09/26/qa-democratic-republic-congo-conflict-north-kivu-province>.

Fotografie

- [1] Konžská provincie Severní Kivu je sužovaná ozbrojeným konfliktem. Democratic Republic of the Congo (26 provinces) - Nord-Kivu, autor: Profoss, 16. únor 2016, zdroj: Wikimedia Commons, CC BY-SA 3.0 DEED.
- [2] Před ozbrojenými skupinami chránily oblast tanzánské bezpečnostní hlídky. Mutwanga, Nord-Kivu, PHOTO DU JOUR DU JEUDI 28 AVRIL 2022, autor: MONUSCO Photos, 25. duben 2022, zdroj: Wikimedia Commons, CC BY-SA 2.0 DEED.
- [3] Další postup proti Mongolsku může přijmout Shromáždění smluvních stran, zdroj: ICC-CPI. Upraveno: oříznutí.

Další postup proti Mongolsku může přijmout Shromáždění smluvních stran [2]

2) Evropský systém ochrany lidských práv

Vedoucí sekce: Tomáš Opat a Natálie Dřínovská

Aktuality evropské sekce

Tomáš Opat

Přístup policie k datům z mobilních telefonů se neomezuje jen na vážné zločiny – hlavní je doporučenost a předchozí schválení

V případě C-548/21, *Bezirkshauptmannschaft Landeck*, se Evropský soudní dvůr (ESD) zabýval předběžnou otázkou týkající se zákonnosti přístupu orgánů veřejné moci k údajům uloženým v mobilních zařízeních při vyšetřování trestných činů.

Po objevu 85 gramů konopí v jedné poštovní zásilce, se rakouská policie rozhodla zabavit mobilní telefon adresáta této zásilky. Ten se zabavení pokusil napadnout před soudem, kde se navíc dozvěděl, že se policie do telefonu snažila získat přístup, aniž by k tomu měla souhlas státního zástupce nebo soudce. Rakouský soud předložil ESD předběžnou otázku, zdali je rakouská právní úprava v souladu s unijním právem. Zvláště zdůraznil, že v tomto případě se nejedná o závažný trestný čin, ale lze za něj uložit maximálně jeden rok odnětí svobody.

Soud konstatoval, že ačkoli je závažnost trestného činu jedním z parametrů pro zodpovězení otázky, zda je zásah přiměřený, je nutné posoudit i další faktory. Zásah musí být především dostatečně přesně definován zákonem, který stanoví i povahu trestných činů, při kterých lze takový zásah použít a musí podléhat předchozímu schválení soudu nebo správního orgánu a policie musí o tomto zásahu informovat dotčenou osobu.

Pokud by mělo dojít k závažnému zásahu do svobody médií, je možné neuznat rozhodnutí podle nařízení Brusel I.

Evropský soudní dvůr rozhodoval v říjnu v případě C-633/2022, *Real Madrid Club de Fútbol, AE v EE, Société Éditrice du Monde SA*. Hlavní otázkou zde bylo to, jak nalézt správnou rovnováhu mezi náhradou škody za pomluvu, svobodou tisku a uznáváním

Real Madrid zažaloval francouzský Le Monde za pomluvu [2]

a výkonem soudních rozhodnutí v občanských a obchodních věcech.

Real Madrid v roce 2006 zažaloval ve Španělsku francouzský Le Monde za pomluvu kvůli článkům o dopingové kauze. Španělský soud rozhodl ve prospěch fotbalového klubu a nařídil Le Monde vyplatit náhradu škody ve výši 330 000 EUR. Francouzské soudy, které měly rozhodnutí vykonat na základě nařízení Brusel I, však rozhodly, že se rozhodnutí ve Francii neuznává z důvodu zjevně v rozporu s veřejným pořádkem. Po odvolání Realu Madrid předložil Francouzský kasační soud ESD předběžné otázky.

ESD konstatoval, že odmítnutí výkonu rozhodnutí na základě veřejného pořádku je možné, jelikož je náhrada škod za pomluvu zjevně nepřiměřená, a to takovým způsobem, že by zasáhla do svobody tisku.

Může stát odmítnout uznat změnu jména a pohlaví?

Případ C-4/23 před Evropským soudním dvorem se zabýval otázkou, zda to, že Rumunsko odmítlo uznat změnu jména a pohlaví z jiného členského státu, je v rozporu s právy občanů EU. Rumunský občan byl při narození zapsán do matriky jako žena, ale později si právně změnil jméno a pohlaví ve Spojeném království (v roce 2020, kdy bylo ještě součástí EU). Rumunsko odmítlo uznat změnu pohlaví a požadovalo, aby dotčený prošel dalším administrativním procesem v Rumunsku. Takový proces je v Rumunsku velmi složitý a pomalý, jak již dříve konstatoval Evropský soud pro lidská práva [1].

Soudní dvůr EU rozhodl, že takové odmítnutí uznat změnu jména a pohlaví je v rozporu s právy, která jsou občanům EU zaručena, zejména pokud jde o jejich právo na volný pohyb. Toto rozhodnutí klade důraz na potřebu respektování osobní identity a integrity občanů EU v rámci všech členských států.

Tento verdikt má širší dopady pro interpretaci a aplikaci práv občanů EU, a posiluje ochranu práv transgender osob v rámci Evropské unie. Dále zdůrazňuje, že členské státy musí uznávat právní akty provedené v jiných členských státech, pokud tyto akty souvisí se základními právy a svobodami, jako je právo na volný pohyb a zákaz diskriminace na základě pohlaví či genderové identity.

Státy EU mají povinnost uznat úřední změnu pohlaví z jiného členského státu [2]

Poznámka

- [1] Evropský soud pro lidská práva (2021, leden). 2145/16, 20607/16, X a Y proti Rumunsku. Dostupné z: <https://hudoc.echr.coe.int/eng?i=001-207364>.

Zdroje

- Evropský soudní dvůr (2024, říjen). C-548/21, Bezirkshauptmannschaft Landeck (Tentative d'accès aux données personnelles stockées sur un téléphone portable). Dostupné z <https://curia.europa.eu/juris/liste.jsf?num=C-548/21>.
- Evropský soudní dvůr (2024, říjen). Real Madrid Club de Fútbol, AE v EE, Sociétés Éditrice du Monde SA. Dostupné z <https://curia.europa.eu/juris/documents.jsf?num=C-633/22>.
- Evropský soudní dvůr (2024, říjen). Mirin. Dostupné z <https://curia.europa.eu/juris/liste.jsf?language=cs&td=ALL&num=C-4/23>.

Fotografie

- [1] Real Madrid zažaloval francouzský Le Monde za pomluvu. FlickrFriday | #Real Madrid FC, autor: markowihu, 12. března 2024, zdroj: Flickr, CC BY-NC-ND 2.0 DEED.
- [2] Státy EU mají povinnost uznat úřední změnu pohlaví z jiného členského státu. Trans rights, autor: Nathan Rupert, 13. července 2019, zdroj: Flickr, CC BY-NC-ND 2.0 DEED.

3) Mezinárodní politika, byznys a lidská práva

Vedoucí sekce: Michaela Stenzelová a Alžběta Dvořáková

Pokračující občanská válka a humanitární krize v Súdánu bez vyhlídek na zlepšení

Daniela Skácelíková

Súdán se již rok a půl potýká s občanskou válkou, která výrazně prohloubila existující problémy v zemi a způsobila jednu z nejnaléhavějších humanitárních krizí současnosti. Zatímco mezinárodní snahy o vyjednání příměří a poskytnutí humanitární pomoci selhávají, v zemi se šíří hladomor a nemoci. Jaké jsou příčiny konfliktu a proč válka tak závažně dopadá na civilní obyvatelstvo?

Příčiny současného konfliktu

Občanská válka v Súdánu vypukla v polovině dubna minulého roku, kdy započaly boje mezi súdánskou armádou a paramilitární organizací Jednotky rychlé podpory (*Rapid Support Forces*, dále „RSF“) v okolí hlavního města Chartúmu. Stalo se tak poté, co RSF rozmístily své jednotky po území Súdánu, což súdánská armáda vyhodnotila jako hrozbu. Kdo konkrétně boje zahájil nicméně zůstává nejasné a obě strany se obviňují navzájem. Konflikt se následně z hlavního města rychle rozšířil po celé zemi.

Současný střet pramení z pokračujícího napětí z nedávných let. RSF se zformovaly v roce 2013 z jednotek arabských milic Džandžavíd a původně bojovaly spolu se súdánskou armádou pod vedením bývalého prezidenta Umara al-Bašíra proti povstaleckým skupinám během konfliktu v Dárfúru [1]. Již v té době byly RSF podezřívány z podílení se na genocidě a etnických čistkách Masalitů a dalších nearabských komunit v regionu, vysídlování obyvatelstva, sexuálního násilí a dalších zločinů.[2]

Autoritářský prezident al-Bašír, který zemi vládnul od převratu v roce 1989, byl ze své pozice v roce 2019 svržen. To zpočátku vedlo k demokratizač-

Současný vůdce Súdánu Abdel Fattah al-Burhan [1]

ním procesům a ustanovení přechodné vlády vedené premiérem Abdallem Hamdokem. Vláda ale byla rozpuštěna po vojenském převratu v říjnu 2021, po němž se k moci dostala rada generálů. Přebrot byl proveden súdánskou armádou a jednotkami RSF. Obě skupiny se následně podílely na moci ve státě.

Vládcem Súdánu se od té doby de facto stal generál Abdel Fattah al-Burhan, který stojí v čele armády. Vůdce RSF, Mohamed Hamdan Dagalo známý také jako Hemedti, se stal jeho zástupcem. Dohady okolo rozdělení moci a postavení RSF nicméně nadále rozdělovaly obě strany, což nakonec vedlo k rozhoření občanské války na celém území Súdánu.

Boje a násilí nabírají na obrátkách

Spor si od počátku vyžádal velké množství civilních obětí a na mnoha místech poškodil základní infrastrukturu. Odhady počtu mrtvých se v současnosti pohybují mezi 15 a 20 tisíci. Na konci září tohoto roku se boje zintenzivnily po ofenzivě armádních složek mířené na pozice RSF v okolí Chartúmu.

Podle lidskoprávní organizace Human Rights Watch jsou v konfliktu používány zbraně pocházející mimo jiné ze Spojených arabských emirátů, Číny, Ruska nebo Íránu, a to i přes to, že na dovoz zbraní do země platí od roku 2004 embargo schválené rezolucí Rady bezpečnosti OSN. Některé důkazy také naznačují, že RSF využívají též podpory dalších sousedních států a Wagnerovy skupiny.[3]

Především RSF jsou přitom podezřívány z cílených útoků na příslušníky etnické minority Masalitů a dalších nearabských národů v Dárfúru. Postup RSF může pravděpodobně svou závažností dosahovat až etnických čistek. Podle speciální poradkyně na prevenci genocid při OSN Alice Wairimu Nderitu čelí Dárfúr rostoucímu riziku genocidy.

Radhouane Nouicer, expert Vysokého komisaře OSN pro lidská práva na situaci v Súdánu, také upozornil na zprávy o popravách civilistů. V severních částech Chartúmu mělo být příslušníky armády a s ní spřízněné islamistické milice Al-Bara' ibn Malik popraveno asi 70 mladých mužů, kteří měli údajně podporovat RSF. Súdánská armáda obvinění z válečných zločinů popírá.

Humanitární krize nevídaných rozměrů

Súdán zažíval vážnou politickou a ekonomickou nestabilitu již před vypuknutím občanské války. Kromě jiného se v Súdánu totiž zdržovala i druhá největší populace migrantů a uprchlíků na africkém kontinentu. Ti do země přišli již dříve kvůli konfliktům a problémům v okolních státech.

Od počátků bojů v polovině dubna 2023 muselo údajně opustit své domovy více než deset milionů obyvatel. Přibližně dva miliony uprchlíků utekly do zahraničí, zejména do sousedního Čadu, Egypta, Středoafričské republiky, Etiopie, Libye či Jižního Súdánu. Zbytek obyvatel zůstal vnitřně vysídlený.

Bývalý prezident al-Bašír nyní čelí stíhání MTS [2]

Nejurgentnějším problémem v oblasti je akutní nedostatek potravin, kvůli čemuž stávající situace v zemi podle humanitárních pracovníků OSN aktuálně představuje největší krizi na světě. Polovina obyvatelstva, tedy přibližně 26 milionů lidí, se potýká s hladověním. Akutně podvyživených je nejméně 13,6 % obyvatelstva. V táboru pro vnitřně vysídlené osoby Zamzam, kde v současnosti přebývá kolem půl milionu lidí, byl potvrzen hladomor. Stejná situace hrozí v mnoha dalších oblastech.

Hladomor a nedostatek potravin a léků jsou také zneužívány zneprátenými stranami, které v některých případech blokují dodávky jídla, vody či léčiv civilnímu obyvatelstvu. Část obyvatelstva také opustila své domovy právě z důvodu nedostatku potravin a nemožnosti si potraviny nadále kvůli bojům pěstovat. Situace v táborech pro uprchlíky je ale jen zřídka lepší.

Na celém území Súdánu byly zničeny nebo jsou mimo provoz až tři čtvrtiny všech zdravotnických zařízení. Nedostupnost základních zdravotnických služeb o to více napomáhá šíření vážných onemocnění, například cholery, malárie, horečky dengue nebo spalniček. Dalším vážným problémem je všudypřítomné sexuální a genderově podmíněné násilí, které sužuje především ženy a dívky. V zemi také od začátku konfliktu neprobíhá žádná výuka pro děti.

Krizi navíc prohlubují dopady klimatických změn, především ve formě období sucha střídaného se silnými záplavami, které mimo jiné znemožňují oby-

vatelstvu pěstovat plodiny a komplikují přístup humanitární pomoci do nejvíce postižených oblastí.

Volání po míru a mezinárodní pomoci

Expert OSN Radhouane Nouicer, který zemi v červenci navštívil, představitele armády a RSF dlouhodobě vyzývá k dodržování humanitárního práva, větší ochraně civilistů a umožnění humanitární pomoci. Dosavadní jednání iniciované mezinárodním společenstvím měla pouze omezené výsledky v podobě alespoň částečného umožnění přísunu humanitární pomoci. To se podařilo v rámci srpnových mírových jednání ve Švýcarsku pod vedením USA a s přispěním Egypta, Saúdské Arábie a Spojených arabských emirátů.

Rada bezpečnosti OSN v červnu také přijala rezoluci požadující větší ochranu civilního obyvatelstva a stažení sil RSF z okolí města El Fasher v Dárfúru. Pro přijetí rezoluce hlasovalo 14 členů Rady, jediné Rusko se zdrželo. K výzvám ke zvýšení mezinárodní pozornosti namířené na Súdán se v září tohoto roku připojilo také Valné shromáždění OSN s podporou Úřadu OSN pro koordinaci humanitárních záležitostí a Úřadu Vysokého komisaře OSN pro uprchlíky.

Kromě omezeného přístupu se humanitární organizace a plány pomoci pod záštitou OSN potýkají také se závažným podfinancováním. Podle předpovědí humanitárních pracovníků a expertů OSN se přitom situace v Súdánu bude během následujících měsíců nadále zhoršovat, nikoli lepší. S prodlužováním konfliktu a rozšiřováním se hladomoru

Mezi súdánskými uprchlíky je také mnoho dětí [3]

V zemi se kromě hladomoru šíří i vážné nemoci [4]

a nemocí proto bude adekvátní humanitární pomoc stále potřebnější.

Poznámky

- [1] Konflikt v Dárfúru probíhal v letech 2003 až 2020 v regionu na západě Súdánu. Milice Džandžavíd bojovaly na straně armády pod prezidentem al-Bašírem od počátku konfliktu.
- [2] Situace v Dárfúru, konkrétně podezření z genocidy, válečných zločinů a zločinů proti lidskosti, je od roku 2005 také vyšetřována před Mezinárodním trestním soudem. Přestože Súdán není stranou Římského statutu, soud získal jurisdikci nad touto oblastí v návaznosti na rezoluci Rady bezpečnosti OSN. V současnosti soud nadále eviduje pět z původních šesti případů jako otevřené, včetně obviněného prezidenta Umara al-Bašira.
- [3] Wagnerova skupina je ruská paramilitární organizace zapojená do několika konfliktů na africkém kontinentu, například v Libyi či Středoafričské republice, stejně tak jako do války v Sýrii a na Ukrajině. Její příslušníci jsou v mnoha případech podezřelí z páchaní válečných zločinů a porušování lidských práv.

Zdroje

- Amnesty International. (2024). *Destruction and Violence in Sudan*. Dostupné z <https://www.amnesty.org/en/projects/sudan-conflict/>.
- Center for Preventive Action. (2024, říjen 3). *Civil War in Sudan*. Získáno z <https://www.cfr.org/global-conflict-tracker/conflict/power-struggle-sudan>.
- Elbagir, N. & Mezzofiore, G. & Qiblawi, T. & Arvanitidis, B. (2023, duben 21). Exclusive: Evidence emerges of Russia's Wagner arming militia leader battling Sudan's army. *CNN*. Získáno z <https://edition.cnn.com/2023/04/20/africa/wagner-sudan-russia-libya-intl/index.html>.
- ICC. *Darfur, Sudan*. Dostupné z <https://www.icc-cpi.int/darfur>.
- Magdy, S. (2024, září 8). UN official says Sudan's war has killed at least 20,000 people. *AP News*. Získáno z <https://apnews.com/article/sudan-military-rsf-war-f885e161c4eb4151377c25a20929de25>.
- Mishra, V. (2024, září 18). Sudan: UN urges immediate action to stop fighting in El Fasher. *UN News*. Získáno z <https://news.un.org/en/story/2024/09/1154511>.

Mishra, V. (2024, říjen 3). Sudan war: 'Horror' grows as reports of summary executions emerge. *UN News*. Získáno z <https://news.un.org/en/story/2024/10/1155296>.

OCHA. (2024, říjen 1). *Sudan Humanitarian Update (1 October 2024)*. Dostupné z <https://www.unocha.org/publications/report/sudan/sudan-humanitarian-update-1-october-2024>.

Ochieng, B. & Chibelushi, W. (2024, červen 13). Sudan war: A simple guide to what is happening. *BBC*. Získáno z <https://www.bbc.com/news/world-africa-59035053>.

OHCHR Press Releases. (2024, říjen 2). *Sudan: UN expert calls for urgent protection of civilians in Khartoum amid alarming reports of summary executions*. Získáno z <https://www.ohchr.org/en/press-releases/2024/10/sudan-un-expert-calls-urgent-protection-civilians-khartoum-amid-alarming>.

Plett Usher, B. (2024, říjen 2). Sudan army vows to fight on despite peace efforts. *BBC*. Získáno z <https://www.bbc.com/news/articles/c4g022m0kmro>.

UNHCR. (2024, srpen 7). *Sudan Crisis Explained*. Získáno z <https://www.unrefugees.org/news/sudan-crisis-explained/>.

UNHCR Press Releases. (2024, září 25). *Global community to urge action on escalating Sudan crisis at UN General Assembly*. Získáno z https://www.unhcr.org/news/press-releases/global-community-urge-action-escalating-sudan-crisis-un-general-assembly?utm_source=Klaviyo&utm_medium=campaign&_kx=mD2wi3slNOx8SaNExxcRm6s5S6IkWmOVno5MAr14Wck.U4qgRF.

UN HRC. (2024, červenec 12). Sudan: *UN expert raises alarm at dire human rights situation*. Získáno z <https://www.ohchr.org/en/press-releases/2024/07/sudan-un-expert-raises-alarm-dire-human-rights-situation>.

UN Meetings Coverage and Press Releases. (2024, červen 13). *Adopting Resolution 2736 (2024) with 14 Votes in Favour, Russian Federation Abstaining, Security Council Demands Rapid Support Forces Halt Siege of El Fasher, Sudan*. Získáno z <https://press.un.org/en/2024/sci5728.doc.htm>.

UN News. (2024, září 24). *Sudan crisis must not be forgotten by world leaders, says UN food agency*. Získáno z <https://news.un.org/en/story/2024/09/1154756>.

UN News. (2024, září 25). *Sudan crisis: Top ministers meet in New York in call for concerted action*. Získáno z <https://news.un.org/en/story/2024/09/1154851>.

Fotografie

[1] Současný vůdce Súdánu Abdel Fattah al-Burhan. Abdel Fattah al-Burhan, 2019 (cropped), autor: The Presidential Press and Information Office of Azerbaijan, 25. říjen 2019, zdroj: Wikimedia Commons, CC BY 4.0 DEED.

[2] Bývalý prezident al-Bašír nyní čelí stíhání MTS. Bashir arrives, autor: Al Jazeera English, 4. leden 2011, zdroj: Flickr, CC BY-SA 2.0 DEED.

[3] Mezi súdánskými uprchlíky je také mnoho dětí. Children queue for water in the Jamam refugee camp (7118755769), autor: DFID - UK Department for International Development, 25. duben 2012, zdroj: Wikimedia Commons, CC BY-SA 2.0 DEED.

[4] V zemi se kromě hladomoru šíří i vážné nemoci. Sudan: A Forgotten Crisis, autor: EU Civil Protection and Humanitarian Aid, 23. srpen 2016, zdroj: Flickr, CC BY-NC-ND 2.0 DEED.

[5] Tábor pro uprchlíky Zamzam postihl hladomor. Newly Displaced in ZamZam, autor: UNAMID, 4. únor 2015, zdroj: Flickr, CC BY-NC-ND 2.0 DEED.

Tábor pro uprchlíky Zamzam postihl hladomor [5]

Aktuality sekce Mezinárodní politika, byznys a lidská práva

Karin Lišková

Vojenský převrat v Myanmaru si vyžádal přes pět tisíc civilních obětí

Podle zprávy Úřadu OSN pro lidská práva přišlo od 1. února 2021, kdy nad zemí převzala kontrolu armáda, o život minimálně 5 350 civilistů. Přes 3,3 milionu lidí potom bylo nuceno opustit své domovy. Více než polovina obyvatel země žije v současnosti pod hranicí chudoby, a to především v důsledku násilí páchaného národními ozbrojenými silami. Počet zadržených čítá více než 27 400 osob a nejméně 1853 lidí zemřelo ve vazbě. Existují také zprávy a svědectví o zločinech proti tisícům zadržených, včetně mučení či sexuálních útoků.

Vojenský převrat v Myanmaru v roce 2021 pozastavil demokratické reformy a uvěznil klíčové civilní představitele, včetně Aun Schan Su Ťij, představitelky strany Národní liga pro demokracii. O tři roky později se země ocitla na pokraji kolapsu a povstalecké skupiny se střetly s juntou, oficiálně známou jako Rada státní správy. I přes kritická čísla a situaci v zemi se konfliktu dostává méně mezinárodní pozornosti než konfliktům na Ukrajině a v Gaze.

Vyšetřování vedené Nezávislým vyšetřovacím mechanismem pro Myanmar naznačuje, že v mnoha případech jsou civilisté spíše cílem útoků než vedlejšími ztrátami, jak uvedl jeho vedoucí Nicholas Koumjian na zasedání Rady OSN pro lidská práva v Ženevě. Upozornil také na nedávné letecké bombardování, jímž byla zasažena svatební hostina, školy, kláštery nebo tábory vnitřně vysídlených osob.

Úřad OSN pro lidská práva vybízí k tomu, aby byly všechny osoby odpovědné za hrubé porušování lidských práv a závažné porušování mezinárodního humanitárního práva v Myanmaru hnány k odpovědnosti. Vyšetřovací mechanismus je dle jeho vedoucího připraven nashromáždit dostatek důkazů pro řízení u Mezinárodního trestního soudu a Mezinárodního soudního dvora.

Armáda kontroluje moc v Myanmaru téměř čtyři roky [1]

Boris Johnson volá po referendu o vystoupení z Evropské úmluvy o lidských právech

V rozhovoru pro The Daily Telegraph se Boris Johnson vyslovil pro referendum o členství Velké Británie v Evropské úmluvě o lidských právech (EÚLP). Tento svůj návrh vyslovil s argumentem, že se EÚLP vyvinula v právně agresivnější a podle něj rozhoduje o záležitostech, které by měly spadat pod jurisdikci národních soudů. Zpochybňuje také to, zda vůbec EÚLP chrání lidská práva lépe, než by to dělal stát pomocí vlastního právního řádu.

Tato výzva přišla v době výběru nového předsedy Konzervativní strany. Johnson kandidáty vyzval, aby se touto otázkou zabývali. Poukazoval zejména na problémy strany s deportační politikou, jako je například neúspěšný program ve Rwandě. Neúspěch programu přitom někteří přisuzují právě Evropskému soudu pro lidská práva.

Nadějný kandidát Robert Jenrick se vyslovil pro vystoupení z EÚLP a zdůraznil potřebu seriózní migrační politiky. Nově zvolená předsedkyně konzervativců Kemi Badenoch by se naopak méně soustředila na otázku odstoupení z EÚLP, aby se tak neuzavřela širší debata o imigraci s celou zemí. Vystoupení Velké Británie z mezinárodních závazků v budoucnu však nevyloučila.

Jihokorejské soudy konstatovaly, že tamní politika v oblasti klimatu porušuje práva budoucích generací

Jihokorejský ústavní soud rozhodl, že tamní zákon o klimatu je protiústavní. Neobsahuje totiž právně

Jihokorejský zákon o klimatu porušuje práva občanů [2]

závazné cíle pro snížení emisí skleníkových plynů na období 2031-2049, čímž porušuje práva budoucích generací. Jednomyslné rozhodnutí završuje čtyři roky trvající právní bitvy iniciované organizací Youth 4 Climate Action. Ta zahájila první spor v březnu 2020 s tvrzením, že nedostatečné vládní cíle porušují základní práva občanů, zejména dětí, včetně nenarozených jedinců.

Rozhodnutí soudu ukládá tamnímu parlamentu, aby do konce února 2026 změnil zákon tak, aby obsahoval dlouhodobé cíle. Tento závěr je obdobou rozhodnutí německého Spolkového ústavního soudu z roku 2021 týkající se německého zákona o klimatu. Soud sice potvrdil vládní cíl snížit emise do roku 2030 o 40 % oproti úrovni z roku 2018, zdůraznil však, že absence dlouhodobých cílů představuje nadměrnou zátěž pro budoucí generace.

Aktivisté považují toto rozhodnutí za významný krok směrem k ambicióznějším opatřením v oblasti klimatu. Očekává se, že rozhodnutí ovlivní soudní spory a politiku v oblasti klimatu i v dalších asijských zemích. Soud uznal, že změna klimatu představuje hmatatelnou hrozbu pro práva mladých Jihokorejců. Zdůraznil také potřebu každoročních cílů snižování emisí uhlíku, aby byla splněna ústavní ustanovení o zdravém životním prostředí a blahobytu budoucích generací.

Saúdská Arábie vykonala nejvíce trestů smrti od roku 1990, přitom se téměř stala členem Rady OSN pro lidská práva

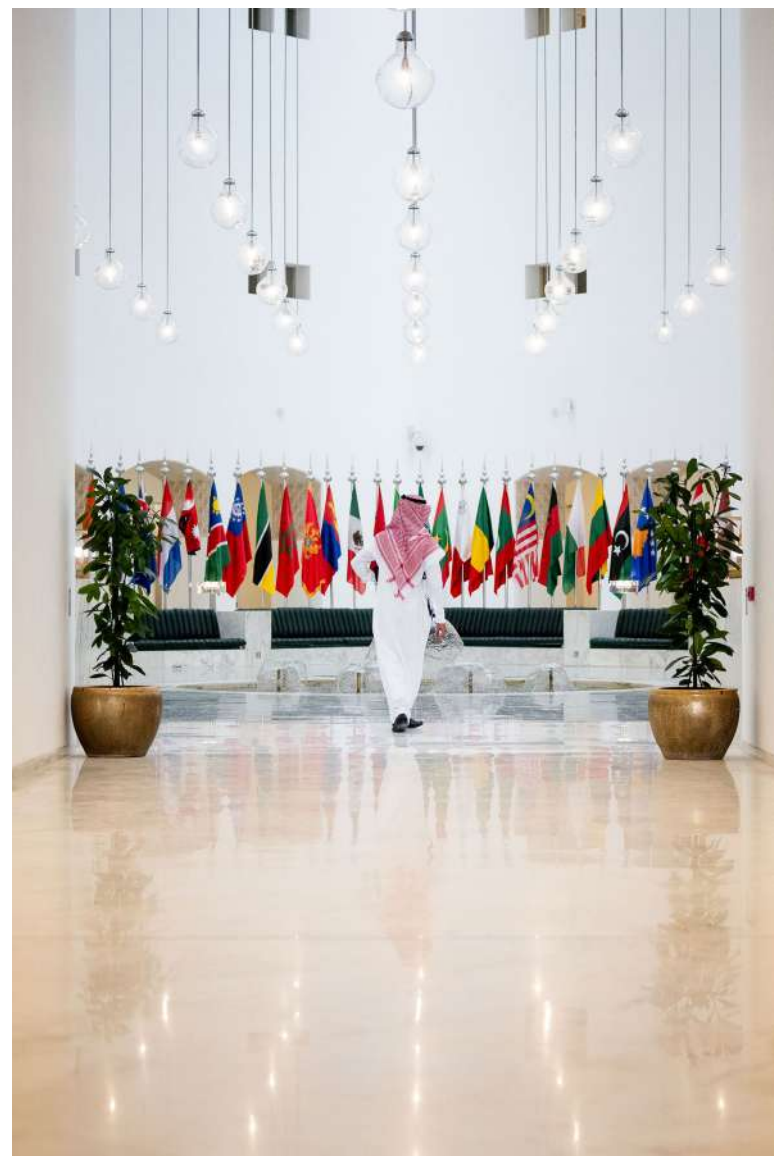
Podle Amnesty International (AI) Saúdská Arábie v roce 2024 popravila více než 198 osob, což je nejvyšší počet od roku 1990. K tomuto nárůstu

dochází navzdory předchozím slibům omezit výkon trestu smrti. Výrazně vzrostl zejména počet poprav za drogové trestné činy. Za tento čin bylo v letošním roce popraveno až 53 osob. V roce 2023 přitom země vykonala pouze dva. Trest smrti byl rovněž využíván jako nástroj k potlačování politického disentu, zejména proti šíitské menšině, která se v letech 2011 až 2013 účastnila protivládních protestů.

Generální tajemnice AI Agnès Callamard kritizovala saúdské úřady za jejich neúctu k lidskému životu. Vyzvala k moratoriu na popravy a k vykonání nových soudních procesů s odsouzenými k smrti tak, aby byly dodrženy mezinárodní standardy. Prudký nárůst počtu poprav a nedodržování norem v oblasti lidských práv ve společném prohlášení odsoudily i další lidskoprávní organizace.

Mimo AI se jednalo i o Human Rights Watch či The European Saudi Organisation for Human Ri-

V Saúdské Arábii prudce narůstá počet poprav [3]

ghts. Mezinárodní společenství je vyzýváno, aby se zaměřilo na porušování lidských práv v Saúdské Arábii uprostřed jejího úsilí o změnu image prostřednictvím projektů futuristických měst a globálních investic.

Valné shromáždění OSN volilo na začátku října osmnáct nových členů Rady pro lidská práva na funkční období 2025 až 2027. Mezi zvolenými zeměmi byla vedle Bolívie, Kolumbie nebo Etiopie zvolena také Česká republika. Kuriozitou je, že jen těsně post v Radě nezískala právě Saúdská Arábie, a to navzdory závažnému potlačování lidských práv v zemi. Aktivisté a obhájci lidských práv kandidaturu Saúdské Arábie kritizovali. Podle jejich vyjádření by její zvolení narušilo integritu Rady a zradilo oběti tamního teokratického režimu.

Zdroje

- Beech, H. & Cai, W. (2024, duben). What's Happening in Myanmar's Civil War?. *New York Times*. Získáno z https://www.nytimes.com/interactive/2024/04/20/world/asia/myanmar-civil-war.html#q_name.
- Global Centre for the Responsibility to Protect. (2024). *UN Human Rights Council Elections for 2025-2027 and the Responsibility to Protect*. Dostupné z <https://www.globalr2p.org/publications/hrc-elections-2025-2027/#:~:text=Today%2C%209%20October%2C%20the%20UN,for%20the%202025%2D2027%20term.>
- Gregg, A. (2024, září). South Korea's Climate Law Ruling a Win for Human Rights. Human Rights Watch. Získáno z <https://www.hrw.org/news/2024/09/09/south-koreas-climate-law-ruling-win-human-rights>.
- Joint Statement - Saudi Arabia: Escalating Use of the Death Penalty (2024, říjen 14). *Human Rights Watch*. Získáno z <https://www.hrw.org/news/2024/10/14/joint-statement-saudi-arabia-escalating-use-death-penalty>.
- Levitt, T. (2024, říjen). 'A slap in the face to victims of abuse': UN urged to reject Saudi Arabia's bid to join Human Rights Council. *The Guardian*. Získáno z <https://www.theguardian.com/global-development/2024/oct/08/rights-activists-urge-un-reject-abuse-bid-saudi-arabia-bid-join-human-rights-council>.
- Nichols, M. & Magid, P. (2024, říjen). Saudi Arabia narrowly fails to win a seat on U.N. Human Rights Council. *Reuters*. Získáno z <https://www.reuters.com/world/middle-east/saudi-arabia-narrowly-fails-win-seat-un-human-rights-council-2024-10-09/>.
- Over 5,000 civilians killed since Myanmar military coup (2024, září 17). *UN News*. Získáno z <https://news.un.org/en/story/2024/09/1154436>.
- Rashid, R. (2024, srpen). South Korea's climate law violates rights of future generations, court rules. *The Guardian*. Získáno z <https://www.theguardian.com/world/article/2024/aug/29/south-korea-court-climate-law-violates-rights-future-generations>.
- Rayner, G. (2024, říjen). Johnson: UK needs referendum on ECHR. *The Daily Telegraph*. Získáno z <https://www.pressreader.com/uk/the-daily-telegraph/20241004/281556591250297/textview>.
- Saudi Arabia: Highest execution toll in decades as Daudi authorities put to death 198 people (2024, září 28). *Amnesty International*. Získáno z <https://www.amnesty.org/en/latest/news/2024/09/saudi-arabia-highest-execution-toll-in-decades-as-authorities-put-to-death-198-people/>.

Rada pro lidská práva volila členy na další období [4]

- UN investigators warn of widespread abuses in Myanmar conflict (2024, září 9). *UN News*. Získáno z <https://news.un.org/en/story/2024/09/1154111>.
- Stacey, K. (2024, říjen). Boris Johnson calls for referendum on leaving ECHR. *The Guardian*. Získáno z <https://www.theguardian.com/politics/2024/oct/04/boris-johnson-calls-for-referendum-on-leaving-echr>.
- Webber, E. (2024, červen). Boris Johnson rages at the European Court of Human Rights. But will he act?. *Politico*. Získáno z <https://www.politico.eu/article/uk-boris-johnson-slams-the-european-court-of-human-rights-but-will-he-act/>.

Fotografie

- [1] Armáda kontroluje moc v Myanmaru téměř čtyři roky. Protest against military coup (9 Feb 2021, Hpa-An, Kayin State, Myanmar) (5), autor: Ninjastrikers, 9. února 2021, zdroj: Wikimedia Commons, CC BY-SA 4.0 DEED.
- [2] Jihokorejský zákon o klimatu porušuje práva občanů. Constitutional Court of Korea building, autor: Constitutional Court of Korea, 11. červen 2020, zdroj: Wikimedia Commons, CC BY 4.0 DEED.
- [3] V Saúdské Arábii prudce narůstá počet poprav. Alexander Schallenberg in Saudi Arabia on 23 May 2024 - 9, autor: Österreichisches Außenministerium, 23. květen 2024, zdroj: Wikimedia Commons, CC BY 2.0 DEED.
- [4] Rada pro lidská práva volila členy na další období. The Flag of the United Nations (5013025102), autor: USAID U.S. Agency for International Development, 22. září 2010, zdroj: Wikimedia Commons, CC BY 2.0 DEED.

4) Česká republika a lidská práva

Vedoucí sekce: Lucie Nechvátalová a Jiří Novák

O senátu a o volebních stížnostech

Denis Pauk

Na chvostu září se konaly krajské a senátní volby. Volební účast senátních voleb je za poslední dvě dekády dlouhodobě velice nízká, což může poukazovat na nepřilíšný zájem o Senát jako instituci. To je přitom škoda, protože Senát není jen pojistkou legislativního procesu, ale také politického systému jako takového. Náznak zájmu mohou představovat volební stížnosti, kterými se zabýval Nejvyšší správní soud.

V září tohoto roku proběhly krajské volby. Společně s nimi se, ostatně jako každé dva roky, volila i třetina senátorů. Senátní volby jsou vystavěny na absolutně většinovém volebním systému, a tedy pro zvolení senátora je nutné dosáhnout více než poloviny hlasů všech hlasujících. Takových čísel se však dotkne pouhý zlomek kandidátů, protože jsou senátní volby povětšinou dvoukolové. Nedosáhne-li tak v prvním kole žádný kandidát na nadpoloviční většinu hlasů, postupují první dva kandidáti do kola druhého, kde jeden z nich nadpoloviční většinu zpravidla získá.[1]

V prvním kole letos z celkových dvaceti sedmi obvodů skončily volby v dohromady pěti obvodech. Takto zvolenými senátory se stali například P. Fischer, J. Čunek či J. Mráčková Vildumetzová. Ostatní kandidáti si museli týden počkat na druhé kolo. V něm byli zvoleni například Z. Hraba, B. Rychlík, J. Drahoš, S. Balík anebo R. Šlachta.

Volební účast

Senátní volby dlouhodobě provází relativně nízká volební účast. Za období od roku 2006 podle statistik Českého statistického úřadu (ČSÚ) volební účast nepřesáhla 45 % v prvním kole a 30 % v kole druhém; průměrná volební účast je však v témže období pro první kolo 38,5 % a pro kolo druhé pouhých 19,6 %. Za posledních osmnáct let přitom ani

Senátoři mají sloužit jako pojistka před zbrklými rozhodnutími Poslanců [1]

v jedněch z deseti senátních volbách volební účast v druhém kole nepřevýšila volební účast v kole prvním. Letošní podprůměrná účast v tomto ohledu nebyla výjimkou. V prvním kole se voleb účastnilo 30,5 % a v druhém kole pouhých 17,5 % oprávněných voličů.

Funkce senátu

Navzdory nezájmu běžného voliče však Senát ČR hraje obrovskou roli při udržování kontinuity nejen legislativního, ale i politického systému ČR.

Tomu ostatně odpovídají i volební systémy užívané při volbách do Poslanecké sněmovny a do Senátu. Oba volební systémy totiž, současně s časem voleb a relativním počtem obsazovaných mandátů, míří na jiný cíl.

Poměrný volební systém při volbách do najednou volené Poslanecké sněmovny zjevně cílí na průřezové zachycení momentální nálady ve společnosti. Poslanci by měli být – hyperbolou řečeno – horliví mladíci (i proto je zřejmě podmínka pasivního volebního práva [2] nikoli věk čtyřiceti, nýbrž jen dvacet jedna let), kteří se bijí do prsou za co nejrychlejší změnu právního systému tak, aby odpovídal momentálním společenským požadavkům. Oproti tomu absolutně většinový volební systém užitý ve volbách do po třetinách se obměňujícího senátu zjevně cílí spíše na zachování kontinuity právního i politického myšlení a jeho ukotvení napříč volebními obdobími. Ne náhodou jsou senátoři vždy starší čtyřiceti let; měli by totiž ve svém věku ztělesňovat takové kapacity, které jsou s to racionálně odporovat horlivosti poslanců a které jsou schopni vřele přijímat věcně vyargumentované a promyšlené novinky přicházející společně s dynamikou běžného společenského života.

Úlohou senátora je tedy kontrolovat, zda jsou pohotovostní počiny poslance souladné s dlouhodobými cíli a s dlouhodobými politikami České republiky.

Redukce extremismu

Tam však role Senátu zdaleka nekončí. S obměnou po třetinách – a v konečném důsledku i s kontrolou, zda jsou ony počiny poslance v souladu s politikami České republiky – totiž souvisí i volba extremistických politických uskupení. Při obměně Poslanecké sněmovny totiž díky volebnímu systému může dojít k tomu, že většinu dostanou populistická či extremistická uskupení.

Většinový volební systém extremistické kandidáty povětšinou vyřadí. Ve druhém kole totiž zpravidla nezískají většinu. Oproti Poslanecké sněmovně, kde na většinu pohodlně stačí i 40 % hlasů, je totiž nutné získat více než polovinu hlasů všech hlasujících, což je pro extremistické kandidáty z povahy věci podstatně složitější. I kdyby se však extremistům zadařilo, nemají vyhráno. Na obsazení větši-

Senát je jedním ze základních prvků brzd a protivah [2]

ny všech mandátů v Senátu by totiž potřebovali přinejmenším dvoje úspěšné volby (tedy by museli svůj úspěch zopakovat po dvou letech). Působení extremistů by tudíž muselo být alespoň z části pro- věřeno časem, respektive by momentální inklinace voličů k radikálním řešením musela trvat celé roky, aby se promítla do složení Senátu. Oproti tomu v případě voleb do Poslanecké sněmovny by mohlo jít o pouhé měsíce či týdny.

Role Senátu je tedy i do jisté míry konzervovat politická přesvědčení v čase tak, aby ústavní pořádek a politický systém České republiky odolal různým extremistickým či revolučním tendencím.

Volební stížnosti

Pomyslným ukazatelem, že senátní volby nejsou voličům lhostejné, mohou být volební stížnosti. Tento rok jich bylo podáno celkem šest. Pravomoc rozhodovat o návrhu na neplatnost voleb, hlasování či volby kandidáta, náleží podle zákona Nejvyššímu správnímu soudu (NSS). Návrh může podat jak volič, tak politická strana, které se volba či hlasování týká.

Stížnosti se týkaly senátora Čunka za KDU-ČSL (Vsetín), senátora Víchy za SOC-DEM a ANO (Karviná) a senátora Kroce za STAN (Rokycany), rovněž jako volebních pletich, při kterých podle navrhovatele „osobám, které mají jiný názor, byly pod lichými záminkami odebírány doklady, které

by jim umožnily účastnit se voleb.“ NSS shledal, že se ve dvou případech jednalo o návrhy předčasné, v dalších dvou že se jednalo o návrhy opožděné, a konečně poslední dva trpěly neodstraněnými vadami.[3] Všechny návrhy proto odmítl.

Poznámky

- [1] Nedosáhne-li žádný senátor na nadpoloviční většinu ani ve druhém kole, respektive dosáhnou-li dva kandidáti rovnosti hlasů, rozhoduje se o jejich zvolení losem.
- [2] Tedy práva být volen.
- [3] Návrh je předčasný, pokud je podán dříve než v den následující po vyhlášení výsledků voleb Státní volební komisí ve Sbírce zákonů. Lhůta pro podání návrhu je deset dní od vyhlášení.

Zdroje

Český statistický úřad. (2024). *Volby do Senátu*. Dostupné z: https://csu.gov.cz/volby-do-senatu?pocet=10&start=0&1_pocet=10&1_start=0&podskupiny=224&vlastnostiVystupu=04,12,22&razeni=-datumVydani&1_podskupiny=224&1_vlastnostiVystupu=18&1_razeni=-datumVydani#data-a-casove-rady___zakladni-udaje-o-volbach-do-senatu-parlamentu-cr-od-roku-2018.

Český statistický úřad. (2024). *Volby do Senátu Parlamentu ČR konané dne 20.09. – 21.09.2024*. Dostupné z: <https://www.volby.cz/app/senat/20240920/cs/home>.

Dostálová, S. (2024, říjen). *Informace ke stížnostem na volby do Senátu*. [tisková zpráva]. Získáno z: <https://www.nssoud.cz/aktualne/tiskove-zpravy/detail/informace-ke-stiznostem-na-volby-do-senatu>.

(2024, říjen). *Volební senát Nejvyššího správního soudu uzavřel volební agendu týkající se zářijových voleb do Senátu*. [tisková zpráva]. Získáno z: <https://www.nssoud.cz/aktualne/tiskove-zpravy/detail/volebni-senat-nejvyssiho-spravniho-soudu-uzavrel-volebni-agendu-tykajici-se-zarijovych-voleb-do-senatu>.

Dostálová, S. (2024, říjen). *Skončila lhůta pro podávání stížností na senátní volby (souhrnná informace)*. [tisková zpráva]. Získáno z: <https://www.nssoud.cz/aktualne/tiskove-zpravy/detail/skoncila-lhuta-pro-podavani-stiznosti-na-senatni-volby-souhrnna-informace>.

Dostálová, S. (2024, září). *Pravomoc Nejvyššího správního soudu v přezkumu voleb do Senátu*. [tisková zpráva]. Získáno z: <https://www.nssoud.cz/aktualne/tiskove-zpravy/detail/pravomoc-nejvyssiho-spravniho-soudu-v-prezkumu-voleb-do-senatu-3>.

Senát Parlamentu České republiky. (2024). *Volby do Senátu v roce 2024*. Dostupné z: https://www.senat.cz/senat/volby/v2024.php?ke_dni=17.7.2024&O=14.

Usnesení Nejvyššího správního soudu č. j. Vol 22/2024 – 5 ze dne 30. 9. 2024.

Valdštejnský palác v Praze – sídlo Senátu [3]

Senátní volební systém zamezuje ovládnutí politického spektra extremisty [4]

Usnesení Nejvyššího správního soudu č. j. Vol 24/2024 – 5 ze dne 3. 10. 2024.

Usnesení Nejvyššího správního soudu č. j. Vol 25/2024 – 3 ze dne 9. 10. 2024.

Výzva Nejvyššího správního soudu č. j. Vol 27/2024 – 32 ze dne 9. 10. 2024.

Fotografie

[1] Senátoři mají sloužit jako pojistka před zbrklými rozhodnutími Poslanců. Augustus of Prima Porta, discovered in the Villa of Litvia at Prima Porta, Moi, Auguste, Empereur de Rome exhibition, Grand Palais, Paris, autor: Following Hadrian, 12. červen 2014, zdroj: Wikimedia Commons, CC BY-SA 2.0 DEED.

[2] Senát je jedním ze základních prvků brzd a protivah. Executive Power Pallas Athene fountain Vienna2008, autor: Manfred Werner – Tsui, 28. září 2008, zdroj: Wikimedia Commons, CC BY-SA 3.0 DEED.

[3] Valdštejnský palác v Praze – sídlo Senátu. Valdštejnský palác v Praze, autor: MONUDET, 12. červen 2013, zdroj: Wikimedia Commons, CC BY-SA 4.0 DEED.

[4] Senátní volební systém zamezuje ovládnutí politického spektra extremisty. P1100441, autor: Studio Incendo, 29. září 2019, zdroj: Flickr, CC BY 2.0 DEED.

Veřejné opatrovnictví coby závazek státu

Jakub Dubják

Ústavní soud (ÚS) se vyjádřil k povaze veřejného opatrovnictví. Na první pohled teoretická otázka, která má ale reálné dopady na faktické fungování veřejného opatrovnictví a zejména na jeho kontrolní mechanismy. Kompetenční senát Nejvyššího správního soudu (NSS) zastal názor, že veřejné opatrovnictví není výkonem přenesené působnosti. ÚS oproti tomu upřednostnil dosavadní status quo. Na jakém případě se před ÚS a NSS projeví nedostatky právní úpravy veřejného opatrovnictví a proč se ÚS nakonec zastal dosavadní praxe?

Obecně k institutu veřejného opatrovnictví

Soud přistupuje ke jmenování opatrovníka např. při současném omezení svéprávnosti, anebo vzhledem k jeho zdravotnímu stavu. Institut veřejného opatrovnictví, při kterém je opatrovníkem zpravidla obec [1], je právním institutem, který existuje ve veřejném zájmu. Jedná se o spíše poslední možnost, pokud soud nemůže jmenovat vhodnějšího opatrovníka. Obec nemůže výkon veřejného opatrovnictví odmítnout a je vybrána (příslušná) na základě bydliště opatrovance.

Ustanovení § 149b odst. 3 obecního zřízení výslovně stanovuje, že výkon funkce veřejného opatrovníka je výkonem přenesené působnosti. Výkon přenesené působnosti je výkonem státní správy čili stále připadá státu. Ten ji pouze pro bezprostřední výkon svěřuje obci. Veřejné opatrovnictví je však upraveno především v občanském zákoníku, což je soukromoprávní kodex, a i úmysl zákonodárce je předmětem diskusí.[2]

K dané otázce se již ÚS vyjádřil v kontextu předchozího občanského zákoníku. Ve svém usnesení II. ÚS 995/07 uvedl, že „lze vyvodit, že je to rovněž stát, který nese primárně povinnost vykonávat opatrovnictví osoby zbavené způsobilosti k právním úkonům tam, kde nenalezne vhodnou osobu z okruhu příbuzných opatrovance či dalších soukromých osob, které by byly ochotny dobrovolně tuto funkci převzít a s náležitou péčí ji vykonávat“. K závažnosti otázky financování

Ve středu pozornosti byl čl. 105 Ústavy [1]

výkonu veřejného opatrovnictví se pak ÚS vyjádřil v usnesení IV. ÚS 2359/09.

Klíčovými jsou zde kontrolní mechanismy. Veřejný ochránce práv (VOP) je s ohledem na dosavadní praxi jedním z nich. Již se například setkal se snahou starosty obce jednostranně přenést (delegovat) výkon opatrovnictví ze sebe na ředitele domova pro osoby se zdravotním postižením, ve kterém opatrovanec přebýval. VOP zde shledal pochybení a zdůraznil potřebu jednoznačně oddělit výkon opatrovnictví a poskytování pobytové sociální služby. Výkon této funkce obcemi tedy nelze považovat za plnění nikým nechtěného úkolu z jejich dobré vůle a bez dozoru státu.

V roce 2014 došlo ke snaze prosadit speciální zákon o veřejném opatrovnictví. Právní úprava veřejného opatrovnictví nebyla dostatečně komplexní (což

K věci se vyjádřil i veřejný ochránce práv [2]

trvá) a zároveň bylo nezbytné zajistit životně důležité činnosti opatrovanců. Návrh zákona připravovalo Ministerstvo spravedlnosti. Tehdejší ministryně spravedlnosti v rámci příprav uvedla, že „Stát by měl vždy pro své slabší zajistit důstojné podmínky a tam, kde se nemůže postarat rodina, postarat se sám“. Samotný zákon však přijat nebyl a kýžená úprava byla „rozdrobena“ do dílčích předpisů.

Věc před ÚS

ÚS se ve svém nedávném nálezu [3] vyjádřil k povaze veřejného opatrovnictví. V daném případě se stěžovatel pokoušel nahlédnout do opatrovnického spisu vedeného veřejným opatrovníkem. V rámci správního řízení se dostal až do bodu, kdy se jeho podnětem k provedení přezkumného řízení odmítlo zabývat Ministerstvo spravedlnosti (MS), Ministerstvo vnitra (MV) a Ministerstvo práce a sociálních věcí (MPSV). Každé shledalo, že nebylo k posouzení věci kompetentní.

Stěžovatel se obrátil na NSS s kompetenční žalobou. Domáhal se určení toho, že příslušné bylo MPSV. Kompetenční senát NSS tuto žalobu odmítl s tím, že veřejné opatrovnictví má soukromoprávní povahu.[4] Dle NSS veřejný opatrovník nevede administrativně správní spis a v dané věci nebylo přezkumné řízení přípustné. Stěžovatel se tedy obrátil s ústavní stížností na ÚS. K závěru NSS ohledně veřejného opatrovnictví uvedl, že „*popírá závazek a odpovědnost státu zajistit jeho řádný výkon*“.

Argumentace NSS a připomínka VOP sebou samotným

NSS ve svém rozhodnutí zastal stanovisko, že veřejné opatrovnictví není výkonem přenesené působnosti. Dle NSS by opačný závěr vedl k porušení čl. 105 Ústavy.[5] Jelikož neexistuje právní předpis, který by zde stanovil působnost státu, nelze ji ani převést. Veřejné opatrovnictví dle NSS představuje tzv. nevrchnostenskou správu a jeho zakotvení coby přenesené působnosti v obecním zřízení plní pouze funkci zajištění financování této činnosti obcím.

VOP k věci upozornil na možné systémové dopady rozhodnutí NSS a jeho neblahý vliv na fungování veřejného opatrovnictví. Poukázal také na svoji dosavadní roli při poskytování ochrany práv opatrovanců. Dle VOP je možné s jeho pomocí případné spory řešit dohodou a po formální stránce snadněji než soudní cestou. Svě dosavadní kompetence tak VOP uvedl jako zásadní důvod pro zachování status quo.

Posouzení věci ÚS a jeho verdikt

ÚS nejprve k otázce působnosti státu zdůraznil, že stát v tomto směru závazek skutečně má. Jedná se o pozitivní závazek „*zajistit osobám, jež nejsou schopny za sebe v plném rozsahu právně jednat, pomoc a podporu*“. Pokud by tak neučinil, porušil by jejich právo na ochranu soukromého života. Dle ÚS platí, že pokud má stát závazek něco činit má k tomu také oprávnění. Dále poukázal i na závazky ČR vyplývající z Úmluvy o právech osob se zdravotním postižením.

K argumentaci chybějícím speciálním zákonem o veřejném opatrovnictví ÚS uzavřel, že Parlament má obecně kompetenci přijmout zákon upravující jakoukoliv otázku. Má tedy oprávnění zákonem upravit institut veřejného opatrovnictví, přičemž forma úpravy (např. soukromoprávní) je ryze na něm. Není však povinen přiznat státu určitou kompetenci jenom proto, aby ji mohl záhy přenést. ÚS tedy shrnul, že „*stát má kompetenci ve věci veřejného opatrovnictví*“.

Dále ÚS k možnosti přenést působnost státu při zajišťování veřejného opatrovnictví uvedl, že na základě čl. 105 Ústavy lze přenést i tzv. nevrchnostenskou správu. Zdůraznil, že obce v tomto směru neupravují své záležitosti, ale záležitosti soukromé

osoby. Vyvrátil tak úvahy o tom, že by se ve skutečnosti jednalo o výkon samosprávy obcí.

K argumentaci NSS tím, že veřejné opatrovnictví je upraveno především v občanském zákoníku ÚS uvedl, že volba formy úpravy je na zákonodárci. Poukázal však na skutečnost, že občanský zákoník v rámci této úpravy odkazuje na doposud neexistující zákon. ÚS zde dovedl vznik právé mezery v právní úpravě veřejného opatrovnictví. Skutečnost, že právní úprava není komplexní, nemůže dle ÚS bez vážných důvodů vést k nerespektování vůle zákonodávce zahrnout výkon veřejného opatrovnictví do přenesené působnosti.

K otázce nahlížení do spisu ÚS uvedl, že z toho, že při jeho vedení není vedeno správní řízení, nelze dovodit, že nemůže být vedeno ohledně samotného nahlížení do něj. Závěr NSS tak byl dle ÚS „zatížen ústavně nepřijatelnou libovůlí a ne[byl] dostatečně odůvodněn“. Ke změně v rozhodovací praxi ÚS uzavřel, že NSS porušil stěžovatelovo právo na zákonného soudce, jelikož nijak nezohlednil dřívější rozhodnutí rozšířeného senátu NSS s odlišným závěrem.

ÚS tedy nakonec rozhodnutí kompetenčního senátu NSS zrušil, jelikož shledal, že jím byla porušena práva stěžovatele na soudní ochranu a zákonného soudce.

Poznámky

- [1] Podle ustanovení § 471 odst. 3 občanského zákoníku může obec zřídít právnickou osobu pro plnění tohoto úkolu.
- [2] Lze se setkat s názorem, že ustanovení obecního zřízení o výkonu veřejného opatrovnictví v přenesené působnosti má za cíl pouze zajistit obcím financování z veřejných rozpočtů za výkon veřejného opatrovnictví.
- [3] Nález Ústavního soudu ze dne 19. 9. 2024, sp. zn. III. ÚS 1951/21.
- [4] Usnesení Nejvyššího správního soudu ze dne 6. 5. 2021, č. j. Komp 3/2018-87.
- [5] Čl. 105 Ústavy stanovuje, že „*Výkon státní správy lze svěřit orgánům samosprávy jen tehdy, stanoví-li to zákon*“.

Zdroje

- Nález Ústavního soudu ze dne 19. 9. 2024, sp. zn. III. ÚS 1951/21. Dostupné z: https://www.usoud.cz/fileadmin/user_upload/Tiskova_mluvci/Publikovane_nalezky/2024/3-1951-21_AN.pdf.
- Průcha, P. (1998). *Základní pojmy a instituty správního práva*. Brno: Masarykova univerzita.
- Rittichová, B. (2018, zima). Aktuální otázky svéprávnosti a opatrovnictví. www.mpsv.cz. Dostupné z https://www.mpsv.cz/documents/20142/225517/Aktu%C3%A1ln%C3%AD+ot%C3%A1zky+sv%C3%A9pr%C3%A1vnosti+a+opatrovnictv%C3%AD_BR.pdf/6733e8c9-78d3-559a-5f8d-bdda2a442dc7.

Je na zákonodárci, jakou zvolí formu úpravy [3]

Svaz měst a obcí. (2014, červen). Nový zákon má zlepšit veřejné opatrovnictví. www.pravniprostor.cz. Dostupné z: <https://www.pravniprostor.cz/aktuality/aktuality/novy-zakon-ma-zlepsit-verejne-opatrovnictvi>.

Šimka, K. (2021, prosinec) Veřejné opatrovnictví jako úkol veřejné moci vykonávaný ve veřejném zájmu soukromoprávní metodou právní regulace aneb mnoho povyku pro (skoro) nic. *advokatnidenik.cz*. Dostupné z <https://advokatnidenik.cz/2021/12/01/verejne-opatrovnictvi-jako-ukol-verejne-moci-vykonavany-ve-verejnem-zajmu-soukromopravni-metodou-pravni-regulace-aneb-mnoho-povyku-pro-skoro-nic/>.

Usnesení Ústavního soudu ze dne 10. 7. 2007, sp. zn. II. ÚS 995/07. Dostupné z: <https://nalus.usoud.cz/Search/ResultDetail.aspx?id=55512&pos=5&cnt=5&typ=result>.

Usnesení Ústavního soudu ze dne 19. 10. 2009, sp. zn. IV. ÚS 2359/09. Dostupné z: <https://nalus.usoud.cz/Search/ResultDetail.aspx?id=63916&pos=4&cnt=5&typ=result>.

Zpráva o šetření Veřejného ochránce práv ze dne 20. 7. 2020, sp. zn. 706/2019/VOP. Dostupné z: <https://eso.ochrance.cz/Nalezene/Edit/8818>.

Zákon č. 128/2000 Sb., o obcích (obecní zřízení), ve znění pozdějších předpisů.

Zákon č. 89/2012 Sb., občanský zákoník, ve znění pozdějších předpisů.

Fotografie

- [1] Ve středu pozornosti byl čl. 105 Ústavy. Socha Spravedlnosti před Okresním soudem v Klatovech (Q660503363) 02, autor: Barocco, 21. červen 2021, zdroj: Wikimedia Commons, CC0 1.0 DEED.
- [2] K věci se vyjádřil i veřejný ochránce práv. Brno, Údolní 39, kancelář VOP (6733), autor: Martin Strachoň, 20. červenec 2015, zdroj: Wikimedia Commons, CC BY-SA 4.0 DEED.
- [3] Je na zákonodárci, jakou zvolí formu úpravy. Praha, Poslanecká sněmovna Parlamentu České republiky, autor: Jan Polák, 5. červenec 2012, zdroj: Wikimedia Commons, CC BY-SA 3.0 DEED.

Aktuality české sekce

Barbora Headlandová

15 let s antidiskriminačním zákonem

Dne 1. září 2024 oslavil český antidiskriminační zákon 15 let. Stejně tak si Kancelář veřejného ochránce práv připomínala 15 let jako orgánu pro rovné zacházení. Společné výročí bylo připomenuto na konferenci v Senátu Parlamentu České republiky, kterou zaštitila místopředsedkyně senátního Výboru pro záležitosti Evropské unie Adéla Šípová. Hlavními tématy byly především limity antidiskriminačního zákona a vymahatelnost z pohledu oběti diskriminace.

Na konferenci byly zveřejněny statistiky, ze kterých vyplynulo, že nejčastěji se lidé obracejí na ombudsmana při nerovném zacházení v zaměstnání a v oblasti zboží a služeb. Nejčastějšími diskriminačními důvody jsou zdravotní postižení, rasa, etnicita či národnost a věk. Ombudsman řešil celkem 5 440 diskriminačních stížností.

Vedle advokátů a akademiků vystoupily na konferenci také některé oběti diskriminace, kterým ombudsman v dřívějších letech pomáhal. V následujících měsících se tým právníků rovného zacházení z Kanceláře veřejného ochránce práv zaměří na rozhodovací praxi českých soudů v diskriminačních sporech za posledních pět let.

Konference k 15. výročí antidiskriminačního zákona [1]

Součástí letní školy byla i hra minigolfu [2]

Škola lidských práv aneb pátá právnická fakulta

Na začátku září proběhl již několikátý ročník týdenní letní školy lidských práv v Náměstí nad Oslavou, kde se každoročně setkávají studenti ze všech čtyř právnických fakult, akademici, advokáti a další odborníci, aby se společně pobavili o lidských právech a s tím souvisejícími tématy.

Na letošním ročníku nechyběla „klasická“ témata jako diskriminace, nedobrovolná hospitalizace nebo novinky z judikatury Evropského soudu pro lidská práva. Spolu s tím ale přibyly některé nové, na první pohled ne úplně lidskoprávní problematiky, jako např. solární baroni, umělá inteligence nebo sexuální násilí.

Celý program, ať už akademický či sociální, byl velmi nabitý a zajímavý, studenti pracovali často ve skupinkách, ve kterých debatovali nebo vypracovávali různé dílčí úkoly. Letní škola, i když v době

povodní a velké zimy, tak byla intenzivním zakončením letního období a ideálním zopakováním lidskoprávní tematiky.

Česká republika účinně neřeší segregaci romských dětí

Evropská komise v říjnu zahájila řízení pro porušení unijního práva proti České republice kvůli nedodržování směrnice o rasové rovnosti.^[1] Konkrétně se jedná o neúčinné řešení problému segregace romských dětí ve školách.

První výzvu obdržela Česká republika již před deseti lety, kdy ji Evropská komise vyzvala k řešení nepřiměřeného a systémového umístování romských žáků do oddělených škol pro děti se zdravotním postižením. Nyní Evropská komise zaslala dodatečnou výzvu, neboť „*Česko sice ukončilo režim zvláštních nebo praktických škol, zjištění komise ale ukazují, že romské děti jsou stále nadměrně zastoupeny v oddělených třídách, nebo ve školách pro žáky s mentálním či tělesným postižením*“. V České republice je navíc stále mnoho romských dětí, které jsou i v běžných školách segregovány do samostatných tříd pouze pro Romy.

Segregace romských dětí ^[3]

Pokud Evropská komise neobdrží dostatečně uspokojující odpověď, může dojít k vydání odůvodněného stanoviska, které je dalším krokem v řízení pro porušení unijního práva.

Poznámka

^[1] Směrnice 2000/43/ES – rovné zacházení s osobami bez ohledu na jejich rasu nebo etnický původ.

Zdroje

Evropský soudní dvůr (2024). *Ombudsman už 15 let pomáhá s diskriminací. Výročí si připomněl na konferenci v Senátu společně s oběťmi nerovného zacházení* [tisková zpráva]. Získáno z [https://www.ochrance.cz/aktualne/ombudsman_uz_15 LET_pomaha_s_diskriminaci_vyroci_si_pripomnel_na_konferenci_v_senatu_spolecne_s_obetmi_nerovneho_zachazeni/?fbclid=IwZXh0bgNhZW0CMTEAAR2-O5alyo1LgW-br5FCMw-G7AfsdctPcssz-nvxsXKCupXEJ82sSi721c_aem_oYlja725MU8kZSi5kSq6Ig](https://www.ochrance.cz/aktualne/ombudsman_uz_15 LET_pomaha_s_diskriminaci_vyroci_si_pripomnel_na_konferenci_v_senatu_spolecne_s_obetmi_nerovneho_zachazeni/).

Chodil, J. (2024, říjen). Evropská komise vyzvala Česko, aby přestalo diskriminovat romské děti. *ct24.ceskatelevize.cz*. Získáno z <https://ct24.ceskatelevize.cz/clanek/domaci/evropska-komise-vyzvala-cesko-aby-prestalo-diskriminovat-romske-deti-353639>.

Fotografie

^[1] Konference k 15. výročí antidiskriminačního zákona. Praha Malá Strana Valdštejnská sala terrena 6, autor: VitVit, 3. červen 2021, zdroj: Wikimedia Commons, CC BY-SA 4.0 DEED. Upraveno: oříznutí.

^[2] Součástí letní školy byla i hra minigolfu. Minigolf, autor: Barbra Headlandová.

^[3] Segregace romských dětí. Jeunes enfants Roms, autor: Touam (Hervé Agnoux), 24. červenec 2019, zdroj: Wikimedia Commons, CC BY-SA 4.0 DEED. Upraveno: oříznutí.

Monitoring lidskoprávních publikací

Přehled aktuálních článků o lidských právech

Jakub Dubják

Vnitrostátní právo

Hapla, M. Projekt konsekvenencializace a hodnotová východiska lidských práv. Časopis pro vědu a právní praxi. 3/2024.

Zůbek, J. K povinnosti soudu prvního stupně předložit spis (dovolání) Nejvyššímu soudu. Bulletin advokacie 10/2024.

Žďárský, Z. K omezené korelaci principu zákonného soudce a pravidel určování místní příslušnosti orgánů veřejné žaloby. Státní zastupitelství 3/2024.

Mezinárodní právo a právo Evropské unie

Huclová, H. Vybraná rozhodnutí Evropského soudu pro lidská práva a Soudního dvora Evropské unie za období druhé poloviny roku 2024. Státní zastupitelství 3/2024.

Uerpmann-Witzack, R. Přeshraniční únosy dětí jako výzva pro soudní spolupráci v Evropské unii. Bulletin advokacie 10/2024.

Politologie, mezinárodní vztahy a zahraniční politika

Baumgartner, L., Tomášů, J., Macháčová, I. & Rektořík, Z. Výzvy pro výuku cizích jazyků (francouzštiny, němčiny, ruštiny) v rezortu Ministerstva obrany ČR v aktuální geopolitické situaci. Vojenské rozhledy 3/2024.

Petrova, E. Leadership jako základní faktor pokroku lidských společností – historický přehled teorií vedení. Vojenské rozhledy 3/2024.

Preuss, O. Politická dohoda nebo podplacení? Postup orgánů činných v trestním řízení a politika. Státní zastupitelství 3/2024.

Fotografie

[1] Ilustrační fotografie. Bound volumes of the Harvard International Law Journal, autor: J.-H. Janßen, 7. březen 2019, zdroj: Wikimedia Commons, CCo 1.0, upraveno: oříznuto.

Ilustrační fotografie [1]

Redakce Bulletinu

1) Mezinárodní trestní spravedlnost

Vedoucí sekce:

Mgr. Nikola Burdová

Nikola vystudovala Právnickou fakultu na Karlově univerzitě v Praze. Vedle lidských práv se zajímá o mezinárodní humanitární právo nebo také o právo trestní. V minulosti se věnovala například dobrovolnictví pro Amnesty International a zúčastnila se stáže v neziskové organizaci zaměřující se na uprchlické a azylové právo. Momentálně pracuje v advokátní kanceláři.

Stážisté:

Veronika Kubáňová: Veronika studovala právo na Právnické fakultě a lidská práva na Università degli Studi di Udine v Itálii. Během studia pracovala v mezinárodních advokátních kancelářích, avšak i ve větších nadnárodních společnostech. Absolvovala několik zahraničních pobytů, mimo jiné ve Spojených státech amerických. Zajímá se o Sýrii a legalitu ozbrojených konfliktů v mezinárodním právu veřejném.

Adéla Čapková: Adéla studuje práva na Právnické fakultě v Brně. Během studia absolvovala stáž na Ústavním soudě a trestním úseku Krajského soudu Brno. Zájem má především o trestní a ústavní právo a také lidská práva. Ráda se věnuje umění, zejména malbě a divadlu.

Klára Popelková: Klára je studentkou Právnické fakulty Masarykovy univerzity v Brně a během studia ji nejvíce oslovilo mezinárodní trestní právo, kterému by se chtěla věnovat i nadále. Absolvovala zahraniční studijní pobyt ve Slovinsku se zaměřením na srovnávací ústavní a mezinárodní právo. Ve volném čase byste ji nejčastěji potkali při sportu, na horách nebo při cestování s batohem na zádech.

Adéla Hrdá: Adéla kombinuje studium Právnické fakulty spolu se studiem Mezinárodních vztahů a Evropských studií na Fakultě sociálních studií Masarykovy univerzity. V rámci svých studií se zabývá lidskými právy a právem evropským, dále ji zajímá problematika humanitárních intervencí.

Absolvovala zahraniční pobyt na Utrechtské univerzitě, kde se věnovala regionální ochraně lidských práv v Evropě.

2) Evropský systém ochrany LP

Vedoucí sekce:

Mgr. Tomáš Opat

Tomáš vystudoval Právnickou fakultu Univerzity Karlovy, kde se věnoval především mezinárodnímu právu a lidským právům. Po škole nastoupil na stáž v NATO, kde působil v sekci politického plánování kanceláře generálního tajemníka. V současné době pracuje jako asistent v Evropském parlamentu, kde se věnuje především otázkám rovnosti pohlaví a práv LGBTIQ+.

Mgr. Natálie Dřínovská

Natálie vystudovala Právnickou fakultu Masarykovy univerzity a nyní studuje evropské právo na Univerzitě v Leidenu. V minulosti působila jako stážistka a/nebo asistentka na Nejvyšším správním soudu a Ústavním soudu. Zajímá se především o právo EU, jeho vztah s národními (ústavními) právními systémy a o mechanismus předběžných otázek a Soudní dvůr EU.

Stážisté:

Johana Marešová: Johana studuje třetím rokem práva na Univerzitě Karlově. Nejvíce ji baví evropské právo a trestní právo. Během svého studia absolvovala stáž na Ústavním soudě a v současné době pracuje v advokátní kanceláři.

Sára Aiblová: Sára studuje v posledním ročníku brněnské Právnické fakulty. Během svého studia absolvovala stáže na Nejvyšším správním soudu a Ústavním soudu, od druhého ročníku je členkou Akademického senátu PrF. Blízká jsou jí především témata diskriminace, feminismu a vězeňství.

Natália Hamadejová: Natália je studentkou práv na Masarykově univerzitě v Brně. Zajímá se o lidská práva, mezinárodní právo, politiku a diplomacii. Absolvovala stáž na Ministerstvu zahraničních věcí SR, či v kanceláři Michala Šimečku, předs-

dy strany Progresívne Slovensko. Její vášeň jsou všechny druhy umění, filosofie a literatura.

Jan Nevlída: Jan vystudoval Evropské právo a politiky EU na Právnické fakultě Univerzity Palackého v Olomouci. V současnosti se zabývá dotacemi v rámci strukturálních fondů EU. Kromě unijních politik se zajímá o evropskou integraci a o systém ochrany lidských práv na úrovni Evropské unie.

3) Mezinárodní politika, byznys a LP

Vedoucí sekce:

Mgr. Bc. Michaela Stenzelová

Michaela vystudovala Právnickou fakultu MU a současně Mezinárodní vztahy a Evropská studia. Zajímá se o mezinárodní politiku, lidská práva, problematiku přeshraniční trestné činnosti a kybernetických hrozeb. Absolvovala stáže na Velvyslanectví ČR v Římě a Stálé misi ČR při OSN v New Yorku. Po dokončení studií působila jako OSN Dobrovolnice při Úřadu OSN pro drogy a kriminalitu v Sarajevu.

Bc. Alžběta Dvořáková

Alžběta vystudovala Bezpečnostní a strategická studia a Mezinárodní vztahy na Masarykově univerzitě v Brně. V minulosti absolvovala stáž na Stálé misi ČR při OSN v New Yorku, kde se věnovala mezinárodní bezpečnosti a odzbrojení. Je také úspěšnou absolventkou OBSE Scholarship for Peace and Security, který se zaměřoval na kontrolu zbrojení v kontextu konfliktů. Zajímá se o Pákistán a Afghánistán, odzbrojení a nešíření zbraní hromadného ničení.

Stážisté:

Le Minh Tam: Tami studuje čtvrtým rokem právo na Univerzitě Palackého. Absolvovala EVS rok v Německu v Tandem Regensburg. Během studia pracovala v advokátní a insolvenční kanceláři. Zajímá se o mezinárodní vztahy a lidská práva.

Mgr. Radek Tesař: Po nedávném dokončení práv na MU pracuje Radek jako asistent soudkyně prof. Ronovské na Ústavním soudu. Současně pokračuje v doktorském studiu na MU, kde se bude blíže věnovat civilnímu právu procesnímu, a to oddlužení. Zároveň jej ale baví i problematika lidských práv a mezinárodní právo soukromé.

Daniela Skácelíková: Daniela studuje politické a humanitní vědy na Sciences Po Paris, nyní tráví poslední rok bakalářského studia na Univerzitě v Oslu. Zajímá ji porušování lidských práv a jeho zdůvodňování a obhajování.

Da Bean Ye: Da Bean je studentkou 4. ročníku PF UK. Během svého studia absolvovala praxi na soudě a v současné době pracuje na pozici paralegal v advokátní kanceláři. Zajímá se o lidskoprávní problematiku a obchodní právo.

Karin Lišková: Karin studuje Mezinárodní vztahy a Bezpečnostní a strategická studia na Masarykově univerzitě v Brně a v současnosti pracuje na Krajském asistenčním centru pomoci Ukrajině. Zájem má především o český organizovaný zločin.

4) Česká republika a lidská práva

Vedoucí sekce:

Mgr. Lucie Nechvátalová, E.MA

Lucie vystudovala právo na Právnické fakultě MU a lidská práva a demokratizaci na EIUC v Benátkách a Université de Strasbourg. Stážovala v OSN, u ESLP a u veřejného ochránce práv. Působí na Nejvyšším správním soudě jako asistentka soudce. Věnuje se především evropskému systému ochrany lidských práv, konkrétně zákazu špatného zacházení, pozitivním povinnostem států a odškodňování.

Mgr. Jiří Novák

Jiří úspěšně dokončil magisterské studium na Právnické fakultě Masarykovy univerzity. Pracuje jako asistent dvou soudců Ústavního soudu. současně působí jako právní poradce v Bílém kruhu bezpečí. Věnuje se především prolínání trestního a ústavního práva v České republice se zaměřením na práva obětí trestné činnosti.

Stážisté:

Jakub Dubják: Jakub je studentem oboru Právo a právní věda společně s oborem Mezinárodněprávní obchodní studia na Masarykově univerzitě v Brně. Zájem má především o sféru veřejného práva. Rád se věnuje rekreačním sportům, vaření a je milovníkem čaje.

Barbora Headlandová: Barbora momentálně studuje Právnickou fakultu v Brně. Nejvíce jí to táhne do občanského práva, především rodinného, a do civilního práva procesního. Volný čas pak nejraději tráví v opěře nebo objevováním nových kaváren s přáteli.

Anna Pěničková: Anna je studentkou oboru Právo a právní věda na Právnické fakultě Masarykovy univerzity v Brně. V oboru se zaměřuje hlavně na problematiku genderové rovnosti a diskriminace. Je milovnicí umění, takže ve volném čase ráda chodí do divadla či galerie. Zároveň se sama věnuje malbě.

Denis Pauk: Denis studuje obor Právo a právní věda na Masarykově univerzitě v Brně. Zajímá se především o teorii práva, právní filosofii a empirické zkoumání práva. Ve volném čase hraje na kytaru nebo žongluje.

Editace a sazba Bulletinu

Bc. Alžběta Dvořáková

Alžběta vystudovala Bezpečnostní a strategická studia a Mezinárodní vztahy na Masarykově univerzitě v Brně. V minulosti absolvovala stáž na Stálé misi ČR při OSN v New Yorku, kde se věnovala mezinárodní bezpečnosti a odzbrojení. Je také úspěšnou absolventkou OBSE Scholarship for Peace and Security, který se zaměřoval na kontrolu zbrojení v kontextu konfliktů. Zajímá se o Pákistán a Afghánistán, odzbrojení a nešíření zbraní hromadného ničení.

Jakub Dubják: Jakub je stážistou v české sekci. Kromě toho je i spolupracovníkem Centra pro lidská práva a demokracii a má na starosti sazbu Bulletinu lidských práv a Czech Human Rights Review.

www.centrumlidskaprava.cz